

Forum Edukacyjne

Elektroniczny Magazyn

WODN w Sieradzu

Nr 1
Listopad
2019

*... forum dialogu,
miejsce wymiany myśli, przestrzeń prezentacji stanowisk
i koncepcji pedagogicznych...*

Spis treści

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI	2
Doskonalenie nauczycieli na miarę wyzwań współczesności.....	2
Doskonalenie w krótkich spodniach	3
E-learning w doskonaleniu nauczycieli (z doświadczeń WODN w Sieradzu)	5
DOBRE PRAKTYKI - WYMIANA DOŚWIADCZEŃ	8
Koncepcja metodyczna opracowania scenariuszy lekcji z zakresu edukacji regionalnej	8
Scenariusz: język polski „Cudze chwalicie, swego nie znacie – światowego uznania okoliczny pisarz”	9
Scenariusz zajęć przyrodniczo-plastyczno- literackich z wykorzystaniem środowiska naturalnego. Dla klas IV-V, do realizacji na przedmiotach: przyroda, biologia, plastyka, język polski.....	16
Las mieszany – czy zrobi zamieszanie w Twojej głowie?	20
30 LAT WODN W SIERADZU	30
Chcieliśmy zmieniać historię nauczania podawczego przy tablicy, które stanowiło dominującą formą lekcji w latach 90. XX wieku	30
Fotorelacja z lat 2010 - 2019	34
NA DŁUGIEJ PRZERWIE, CZYLI ROZMOWY W TŁOKU	38

Szanowni Państwo Nauczyciele, Dyrektorzy, Przyjaciele WODN w Sieradzu

Oddajemy w Wasze ręce pierwszy numer czasopisma, które – mamy nadzieję – na stałe zagości w szkołach i placówkach; sprawi, że odrobinę zakłócony zostanie uświęcony spokój pokoju nauczycielskiego albo nieco ukojone będzie wzburzenie i fale zawodowej frustracji. Żywimy nadzieję, iż twórczość szkolna zostanie zainspirowana nowymi bodźcami, a kto wypalony, zostanie na nowo wzbudzony do działania. Chcemy, by *Forum Edukacyjne* stało się forum dialogu, miejscem wymiany myśli, przestrzenią prezentacji stanowisk i koncepcji pedagogicznych. Chcielibyśmy tu, razem z Państwem, analizować wykorzystywane strategie nauczania, oceniania, wychowania; promować sukcesy i codzienną pracę dydaktyczno-wychowawczą – bo ona wszak jest pasjonująca. Oddamy także łamy organom prowadzącym szkoły i placówki dla prezentowania wizji edukacji i bogactwa zasobów dydaktycznych środowiska lokalnego. Marzy nam się, za sprawą tego czasopisma, stworzenie wspólnoty współpracujących praktyków, którzy sami sobie wspierać się będziemy.

Edukacja potrzebuje dialogu, konstruktywnego sporu na argumenty i przemyśleń na miarę wyzwań, w obliczu których nieustannie stoi oświata. Obecne zmiany systemowe i programowe, jak nigdy dotąd, definiują potrzeby wszystkich udziałowców szerokiej sceny edukacyjnej – uczniów, nauczycieli, rodziców, pracodawców, polską gospodarkę.

Do społecznej świadomości powoli docierają racje za i przeciw sześciolatkom w szkole; z ciekawością ten i ów analizuje rozmaite modele funkcjonowania szkoły: *budzącej się, demokratycznej, freinetowskiej, montessoriańskiej czy freblowskiego przedszkola*. Nieco światła na nieokreślony uczniowski żywioł rzucają Marek Kaczmarski, Jacek Pyżalski, Bogusław Śliwerski – by wymienić tylko te nazwiska luminarzy współczesnej pedagogiki. Najnowsze publicystyczne wrzutki nt. szkolnego (nie)oceniania i (nie)zadawania prac domowych oraz wyższości wiedzy nad umiejętnościami dopełniają obraz rozedrganą i labilną materię. Zaś rzeczywistość zdaje się być nieubłagana. Jako świat właśnie przekroczyliśmy granicę rewolucji przemysłowej 4.0 i próbujemy sposobić doń nastolatków 3.0 w globalnej technologii 5G pod poduszką. Zatem spór o komórki w szkole zagrości z nową mocą, a przecież bagaż problemów wychowawczych ciężki i bez tego balastu. O konteksty. W nich zanurzeni po uszy my, rodzimi nauczyciele. Rozbici w pył po rozwiązaniu gimnazjów, zagubieni w ośmioklasowej szkole, przytłoczeni liczną podstawą programową i młodzieżą w szkołach ponadpodstawowych. Ran, mniej lub bardziej zabliznio-

nych, mamy co najmniej tyle, ile Mel Gibson jako Braveheart-Waleczne Serce.

Czego zatem w tych okolicznościach nam nauczycielkom i nauczycielom potrzeba? Godziwa płaca i zdrowie to uwarunkowania brzegowe. Kreatywność i pasja to warunki konieczne. Praca zespołowa i praktyczne umiejętności organizowania procesu dydaktycznego to okoliczności wzmacniające. Krytyczne rozumienie procesów zachodzących we współczesnym świecie – zjawisk społecznych, gospodarczych i geopolitycznych to uzupełnienie zasobów kompetencji. Wypada jeszcze strzec własnych autonomii i podmiotowości oraz pielęgnować odpowiedzialność za efekty pracy zawodowej. W takiej kompletności śmiało możemy pełnić rolę mentorów i tutorów (nie dajmy się zwieść modzie na te pojęcia, szukajmy właściwych znaczeń i realizacji).

Zatem czytajcie nas Państwo, krytykujcie, przynaglajcie, inspirujcie. Goście na naszych łamach; wzajem się inspirujemy. Chodzi nam o to, by język giętki powiedział wszystko, co pomyśli głowa (z Beniowskiego) a szkoła nam się udała na przekór i na miarę.

Olgierd Neyman
dyrektor WODN w Sieradzu

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Doskonalenie nauczycieli na miarę wyzwań współczesności

Jadwiga Wysocka

W dobie społeczeństwa wiedzy i cywilizacji cyfrowej warto się zastanowić, jakiego nauczyciela potrzebują nasze szkoły, jaką rolę ma on spełniać w edukacji?

Wyobrażam sobie nauczyciela, dla którego praca z uczniem jest pasją, zmotywowanego i docenionego, tworzącego warunki i przestrzeń do skutecznego uczenia się uczniów, mającego satysfakcję z własnej pracy, poczucie spełnienia i sprawczości. Pracując z kolejnymi pokoleniami dzieci i młodzieży wykazuje się elastycznością i zdolnością adaptacji do zmieniającej się rzeczywistości, która nie jest oczywista i przewidywalna. Uwzględnia w szczególności zmiany społeczne, pokoleniowe

i potrzeby uczących się „pokolenia Y”, wspiera, prowadzi, pomaga uczniom odkrywać własny potencjał, motywację, talenty, towarzyszy w drodze rozwoju i pokonywaniu trudności. Jest doradcą, mentorem, tutorem, coachem i przewodnikiem.

Zatem, jakie doskonalenie będzie na miarę potrzeb nauczyciela starającego się sprostać wyzwaniom nowoczesnej edukacji? Doskonalenie kierowane do nauczycieli powinno być okazją do zdobywania odwagi i determinacji w doświadczaniu nowych rozwiązań i podejmowaniu działań ukierunkowanych na wzbudzaniu pasji do uczenia się uczniów i braniu przez nich odpowiedzialności za własny rozwój. Udział

w doskonaleniu służyć winno refleksji nad dotychczasową praktyką, inspirować do analizy własnej pracy, pozwalać wzmacniać to co dobre, zmieniać i odrzucać schematy ograniczające rozwój nauczyciela, jak i ucznia, zapewniać konstruktywną informację zwrotną. Najważniejszym zaś elementem w procesie tych zmian jest budowanie samoświadomości nauczyciela, by mógł stawać się wewnątrznie zintegrowany, zarządzać samym sobą, radzić sobie w nietypowych sytuacjach, motywować siebie, odnajdywać w sobie pokłady kreatywności, stawać się refleksywnym twórcą.

Doskonalenie powinno służyć całej szkole jako zorganizowany proces transformacji, umożliwiający zmianę jakościową praktyki pedagogicznej, a w konsekwencji prowadzić do bardziej efektywnych, twórczych działań pedagogicznych, świadczących o rozwoju szkoły jako organizacji uczącej się. Potencjał inteligencji organizacji, jaką

jest szkoła, powstaje w zintegrowanym procesie uczenia się nauczycieli i uczniów, rozwijania wiedzy, w taki sposób, by nauczanie i wychowanie było coraz bardziej satysfakcjonujące. Samo uczenie się i doskonalenie jednak nie wystarcza, szkoła rozwija się wtedy, gdy zespołowe uczenie się oraz zarządzanie wiedzą przebiega jako całościowy proces, w którym chodzi nie tylko o to, aby „wiedzieć”, ale przede wszystkim „umieć i skutecznie to robić”. Praca zespołowa stanie się naturalną okazją do wymiany doświadczeń i wzajemnego uczenia się, a wiedza poszczególnych nauczycieli będzie postrzegana jako wspólny intelektualny zasób. Nauczyciele skoncentrowani na organizowaniu uczenia się uczniów zwiększą efektywność procesów edukacyjnych, co wpłynie na poczucie satysfakcji uczniów z uczenia się i własnego rozwoju.

Doskonalenie w krótkich spodniach

Olgierd Neyman

Wyobraźmy sobie, że tradycyjnie pojmowane doskonalenie zawodowe nauczycieli przepoczwarza się i miast u źródła wiedzy zażywać (czyt. od edukatorów, konsultantów, doradców metodycznych), ku młodości się zwraca i u nich mądrości, wiedzy i umiejętności szuka. Czy przystoi tak wyobrażenie marnotrawić? Jakże ci, którzy wiekiem i doświadczeniem nie grzeszą, mieliby w czymkolwiek nas starszych – nauczycieli i kadrę kierowniczą – podszkolić? Nauczyć się, nie znaczy wyłącznie wiedzę posiąść. To także podpatrywanie umiejętności, poszukiwanie inspiracji, naśladowanie prezentowanej formy (uczenia i autoprezentacji) oraz wykorzystanie tworzywa (materii, tematyki szkoleniowej).

Yuval Noah Harari, izraelski historyk, m. in. autor wydanej w ubiegłym roku w Polsce książki *Homo deus: krótka historia jutra* powtarza, że jeśli chcemy wykształcić ludzi przydatnych w przyszłości, musimy nasze dzieci uczyć inaczej niż dotąd i zupełnie czego innego. Konsekwentnie i z uporem godnym lepszej sprawy wskazuje na uczenie (konsekwentnie w edukacji zintegrowanej) krytycznego myślenia, komunikacji, współpracy i kreatywności. Ponieważ je-

dynym pewnikiem niepewnego świata przyszłości będzie zmiana, więc nakłada na obecną edukację obowiązek dostarczania uczącym się odpowiednich narzędzi umożliwiających zmianę i gotowość funkcjonowania w niej. Innymi słowy, cóż po technicznych czy lingwistycznych umiejętnościach w 2030 r. i późniejszych latach, gdy automatyzacja (autonomiczne maszyny) i sztuczna inteligencja (sieci neuronowe) umożliwią bezobsługową produkcję i dajmy na to konwersację w każdym języku. Science fiction? Zwolennicy obecnego w dyskursie społecznym paradygmatu romantyczno-sienkiewiczowskiego skrzętnie przytakną. Inni, np. z pokolenia 3.0 powiedzą, że to kwestia czasu i nieuchronność. W tym samym świecie, w którym jedyną stałą będzie... zmiana, potrzeba będzie jeszcze szczególnie dużo dojrzałości i stabilności emocjonalnej. Zatem i tego już dzisiaj powinno się dzieci uczyć i do takich postaw je sposobić. Tylko jak się za to wziąć, gdy samemu tkwi się w schemacie szkoły nastawionej na indywidualne radzenie sobie ucznia z rozwiązaniem, w jedynie słusznym schemacie, trzech zadań

mocno ustrukturyzowanych i właściwej interpretacji, np. *Latarnika*?

W ostatnich miesiącach oszałamiającą popularność zdobyła szesnastolatka Greta Thunberg, szwedzka aktywistka klimatyczna oraz inicjatorka młodzieżowego strajku klimatycznego. Stała się na czele nieformalnego ruchu protestu młodych przeciw bezmyślnemu niszczeniu Ziemi w wyniku rabunkowej działalności gospodarczej człowieka. Jest głosem pokolenia, które nie godzi się ze zmianami klimatycznymi skutkiem emisji gazów cieplarnianych, protestuje przeciw bezpowrotnemu eliminowaniu kolejnych gatunków zwierząt ze światowego ekosystemu, ma dość totalnego zalewu tworzyw sztucznych (plastiku). Takich jak Greta jest wielu (m. in. Maja Starosta, Weronika Żimna, Adam Zdanowicz). Opowiadają się po stronie praw zwierząt, adoptują pszczoły, chcą dyskutować o odnawialnych źródłach energii, zakładają fundacje, potrzebują gęstej i sensownej sieci dróg rowerowych; korporacja to dla nich organizacyjny przeżytek. Realizują się w spontanicznej kontestacji rzeczywistości skonstruowanej przez dorosłych decydentów.

Psychologia rozwojowa pokazuje obraz młodego człowieka, który odbiera świat dużo bardziej intensywnie niż **ja** dorosły. Intuicyjnie realizowane myślenie abstrakcyjne otwiera nowe horyzonty postrzegania rzeczywistości, a burza hormonów zapewnia doświadczenie prawie namacalnych emocji i w konsekwencji prowokuje pytania o własną tożsamość. Żar młodości [pisał o nim Mickiewicz: *Młodości! dodaj mi skrzydła! / Niech nad martwym wleczę światem / W rajską dziedzinę utudy: / Kędy zapał tworzy cudy, (...)*] choć ograniczony brzemieniem naiwności, jest po latach żywym wspomnieniem nas, zaawansowanych wiekiem, dorosłych, którzy z rozrzewnieniem cofamy się do lat swojego dorastania, pytając, kiedy to minęło, i dlaczego tak szybko? Jednak nie muszą to być *delicje* bezpowrotnie utracone. Wystarczy z młodością się zadawać, czyli mieć u boku młodych ludzi np. w roli ekspertów doskonalenia zawodowego. Zapewnienia nauczycieli, że zawodowy kontakt z dziećmi lub młodzieżą jest źródłem vitalności i energii do działania, nie są czymś

odosobnionym. Oczywiście jeśli wcześniej nie wypalono nas. Oferta dla dorosłych ze strony ludzi młodych związana jest także z wiedzą i umiejętnościami. Z samym doświadczeniem. My jesteśmy obciążeni XX-wieczną zasadą 3 x Z, czyli zakuć, zdać, zapomnieć, która była przewodnią myślą szkolną i studencką. Dzisiaj, gdy Internet jest w kieszeni, zakuwanie powinno mieć co raz mniej sensu. Dużo bardziej cenioną umiejętnością jest nie tyle posiadanie określonych informacji, ile zdolność szybkiego ich wyszukania oraz przetworzenia. Odwaga w korzystaniu z technologii i funkcjonalnym jej wykorzystaniu może być inspirująca dla nas zaawansowanych wiekowo. Dane dotyczące średniego miesięcznego zużycia Internetu mobilnego w 2020 r. na poziomie 12 GB i 40 GB w 2023 r. dają wiele do myślenia. Ponadto młodzi ludzie mają luz i nadwyżki tak różnorodnych cnót jak entuzjazm, spontaniczność, bezkompromisowość, idealizm, mobilność, empatia i wiele innych. Nic tylko brać i uczyć się. W ten sposób rutynie i zgnuśnieniu damy mocny odpór.

Odrzucenie przez dorosłych – z inspiracji młodych ludzi oczywiście – silnie zakorzenionych schematów myślowych może zaprowadzić nas dorosłych w stronę... powtórnej adolescencji. To śmiała teza. W satyrycznym rysunku Andrzeja Mleczki jeden z wędrowców wypowiada znamienne kwestię do drugiego: *Jestem konserwatystą. Urodziłem się w średniowieczu i chcę umrzeć w średniowieczu*. W innym zaś, młody człowiek pracujący przy komputerze rzuca uwagę do swego ojca: *Wybacz, ale trudno mi znaleźć wspólny język z kimś, kto w dzieciństwie bawił się pluszowym misiem*. I wreszcie wyjątkowo aktualny (politycznie) dowcip. Ojciec zwraca się do syna: *Musimy porozmawiać o seksie*. I reakcja syna: *Dobrze tato, co chcesz wiedzieć?* No właśnie, może pora przyznać się, że uczniowie czasem wiedzą więcej, trafniej identyfikują problemy. Nadto ich zdolność adaptacyjna i gotowość zmiany jest w wielu wypadkach zgoła rewolucyjna. Jeśli poszłoby się czasem ich tropem, to powrót do młodości gwarantowany. Piękna perspektywa zawodowego doskonalenia.

E-learning w doskonaleniu nauczycieli (z doświadczeń WODN w Sieradzu)

Wiesława Chlebowska

E-learning – nauczanie (...) przy użyciu technologii informatycznej. Oznacza wspomaganie procesu dydaktyki za pomocą komputerów osobistych, smartfonów, tabletów (mobile learning) i Internetu. Pozwala na ukończenie kursu, szkolenia, a nawet studiów bez konieczności fizycznej obecności w sali wykładowej. Uzupełnia również tradycyjny proces nauczania jako forma nauczania (...) **blended learning**.

Źródło: Wikipedia, <https://pl.wikipedia.org/wiki/E-learning>, autorzy: <https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=E-learning&action=history>, licencja: CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl>

Plusy i minusy e-learningu

Napisano i powiedziano już wiele na ten temat. Tradycyjnie jako plusy wskazuje się możliwość uczenia się w dowolnym miejscu i dogodnym czasie, a także oszczędność czasu i środków finansowych, przeznaczanych na dojazdy.

Są osoby, dla których ta forma jest trudną i wymagającą, a dla innych wręcz przeciwnie. To, co dla jednych jest wadą, dla drugich staje się zaletą. Dla wielu osób lepszą opcją jest jednak wyjść lub wyjechać na szkolenie stacjonarne, zostawić codzienne sprawy, być w kontakcie bezpośrednim z ludźmi. Dla innych uczenie się przez Internet, indywidualne, z możliwością wielokrotnego czytania i oglądania materiałów, zadawania pytań na forum i poza forum grupy, studiowania we własnym tempie - jest bardzo komfortowe. Są wreszcie osoby, dla których e-learning jest jedyną szansą na doskonalenie i kształcenie ze względu na różne ograniczenia i obowiązki.

Jako uczestnik szkoleń e-learningowych uważam, że wymagają one ode mnie większych nakładów - czasu, energii, uwagi, ale w moim odczuciu przechodzę przez nie bardziej świadomie i odpowiedzialnie. Szkolenia e-learningowe dzięki swojej strukturze motywują do przeczytania lub wysłuchania wszystkich materiałów oraz wykonania zadań samodzielnie, a ocenianie ma charakter kształtujący, np. quizy/testy służą ocenie własnych postępów i także motywacji. Każdy ma tutaj zagwarantowaną przestrzeń do wyrażenia swojej opinii, rozmowy z nauczycielem, zadawania pytań. Poza tym, najczęściej można wybrać na uczenie się moment najlepszej kondycji psychofizycznej, co ułatwia koncentrację i zapamiętywanie. E-learning sprzyja indywidualizacji nauczania. Z reguły

mamy do dyspozycji materiały obowiązkowe i dodatkowe, obszerniejsze - można wybrać zakres minimum lub maksimum. Elementem indywidualizacji jest też odejście od liniowości przekazu czyli możliwość swobodnego przetaczania się między zagadnieniami, z pominięciem znanych.

Moje osobiste doświadczenia, zarówno w roli uczestnika szkoleń e-learningowych, jak i nauczyciela tychże, potwierdzają, że na pewno przeszkodą w uczeniu się w tej formie jest „prokrastynacja, przekładanie większości odpowiedzialności za tok nauczania na wykładowcę oraz brak samodyscypliny” (Rawa-Kochanowska za J. Pawlak).

Trzeba zaznaczyć, że dla nauczyciela formy e-learningowej przygotowanie dobrego merytorycznie i atrakcyjnego, jeżeli chodzi o formę przekazu, szkolenia jest czasochłonne, bardziej obciążające niż szkolenia stacjonarne.

E-learning oraz blended learning odgrywa coraz większą rolę w doskonaleniu nauczycieli. W dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości jest atrakcyjną i efektywną formą szkoleń. Umożliwia szybki dostęp do aktualnych treści i sprzyja rozwijaniu kompetencji cyfrowych zarówno ucznia, jak i nauczyciela. Nauczyciele mogą z powodzeniem stosować tę formę w pracy ze swoimi wychowankami (szczególnie blended learning). Jak zauważa w swoim artykule Roksana Neczaj-Świdarska „na współczesny e-learning składają się nie tylko materiały zamieszczone w sieci, ale również cała działalność uczących się i nauczających, wynikająca z komunikacji zdalnej i pracy w środowisku wirtualnym. Wirtualne społeczności stają się miejscem transferu i wymiany wiedzy oraz stymulacji do rozwoju w danym obszarze tematycznym”.

E-learning w WODN w Sieradzu

Szkolenia e-learningowe na platformie Moodle uruchomiono w 2013 roku.

Pierwsza oferta szkoleń została zamieszczona w informatorze na rok szkolny **2013/2014**. Były to bezpłatne kursy:

- Bibliografia załącznikowa, powołania i przypisy
- GeoGebra jako nowoczesne narzędzie wspomagające prace nauczyciela matematyki – podstawowe konstrukcje

Zrealizowano oba kursy, które łącznie ukończyło 30 nauczycieli.

W kolejnych latach wzbogacaliśmy ofertę. I tak w roku szkolnym **2014/2015** były to szkolenia:

- Bajkoterapia jako metoda wspierająca wszechstronny rozwój ucznia na wszystkich etapach edukacji;
- Bibliografia załącznikowa, powołania i przypisy;
- Biblioteka szkolna w środowisku szkolnym i pozaszkolnym;
- GeoGebra jako narzędzie do dynamicznej wizualizacji zagadnień matematycznych nowoczesnego nauczyciela matematyki;
- Nowoczesny warsztat informacyjny biblioteki szkolnej;
- Realizacja oraz dokumentowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z aktualnymi przepisami prawa oświatowego;
- Tworzenie haseł przedmiotowych;
- Warsztat fachowy nauczyciela bibliotekarza;
- Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera.

Zrealizowano cztery z nich - Bajkoterapia jako metoda wspierająca wszechstronny rozwój ucznia na wszystkich etapach edukacji, GeoGebra jako narzędzie do dynamicznej wizualizacji zagadnień matematycznych nowoczesnego nauczyciela matematyki, Realizacja oraz dokumentowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z aktualnymi przepisami prawa oświatowego; Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów z autyzmem i zespołem Aspergera. Dodatkowo spoza oferty zrealizowano: Wykorzystanie narzędzi Mapping Tools w pracy nauczyciela.

Szkolenia te ukończyło łącznie 77 osób.

W roku szkolnym **2015/2016** oferta szkoleń e-learningowych to:

- Bajkoterapia jako metoda wspierająca wszechstronny rozwój ucznia na wszystkich etapach edukacji;
- Co zrobić, by mieć więcej czasu - organizacja i higiena pracy umysłowej;
- GeoGebra jako narzędzie do dynamicznej wizualizacji zagadnień matematycznych nowoczesnego nauczyciela matematyki;
- Przygotowanie uczniów do samokształcenia i świadomego wyszukiwania, selekcjonowania i wykorzystywania informacji;
- Tworzenie, gromadzenie, udostępnianie dokumentacji i pomocy dydaktycznych za pomocą narzędzi dostępnych w chmurze;
- Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów ze spektrum autyzmu;
- Zgodna z aktualnymi przepisami prawa oświatowego organizacja procesu kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Zrealizowano - Bajkoterapię jako metodę wspierającą wszechstronny rozwój ucznia na wszystkich etapach edukacji i Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów ze spektrum autyzmu. **Formy te ukończyło łącznie 24 nauczycieli.**

W roku szkolnym **2016/2017** oferta szkoleń e-learningowych to:

- Bajkoterapia jako metoda wspierająca wszechstronny rozwój ucznia na wszystkich etapach edukacji;
- Ćwiczenia usprawniające pamięć i koncentrację;
- GeoGebra jako narzędzie do dynamicznej wizualizacji zagadnień matematycznych nowoczesnego nauczyciela matematyki;
- Narzędzia myślowe TOC (teoria pokonywania ograniczeń) sposobem na efektywną współpracę w grupie;
- Obowiązujący sposób organizacji procesu kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- Strony internetowe, portale społecznościowe oraz gry komputerowe jako narzędzia dydaktyczne;

- Tworzenie, gromadzenie, udostępnianie dokumentacji i pomocy dydaktycznych za pomocą narzędzi dostępnych w chmurze;
- Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów ze spektrum autyzmu i zespołem Aspergera.

Zrealizowano: Ćwiczenia usprawniające pamięć i koncentrację; Obowiązujący sposób organizacji procesu kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych; Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów ze spektrum autyzmu. **Formy te ukończyło łącznie 90 osób.**

W roku szkolnym **2017/2018** oferta wyglądała następująco:

- Bajkoterapia jako metoda wspierająca wszechstronny rozwój ucznia na wszystkich etapach edukacji;
- Ćwiczenia usprawniające pamięć i koncentrację;
- GeoGebra jako narzędzie do dynamicznej wizualizacji zagadnień matematycznych nowoczesnego nauczyciela matematyki w szkole podstawowej;
- Pomoc psychologiczna – pedagogiczna dla uczniów ze SPE w świetle nowych Rozporządzeń MEN;
- Tworzenie, gromadzenie, udostępnianie dokumentacji i pomocy dydaktycznych za pomocą narzędzi dostępnych w chmurze. Bezpieczeństwo pracy w sieci rozległej Internet;
- Wykorzystanie biblioterapii i bajkoterapii w pracy wychowawczej nauczyciela;
- Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów ze spektrum autyzmu;
- Zasoby archiwów, bibliotek i muzeów w Internecie źródłem informacji dla ucznia w samokształceniu.

Zrealizowano szkolenia: Ćwiczenia usprawniające pamięć i koncentrację, Pomoc psychologiczna – pedagogiczna dla uczniów ze SPE w świetle nowych Rozporządzeń MEN, Tworzenie, gromadzenie, udostępnianie dokumentacji i pomocy dydaktycznych za pomocą narzędzi dostępnych w chmurze. Bezpieczeństwo pracy w sieci rozległej Internet.

Łącznie szkolenia te ukończyło 59 osób.
Rok szkolny **2018/2019** i oferta szkoleń:

- Ćwiczenia usprawniające pamięć i koncentrację;
- Pomoc psychologiczna – pedagogiczna dla uczniów ze SPE w świetle nowych Rozporządzeń MEN;
- Tworzenie, gromadzenie, udostępnianie dokumentacji i pomocy dydaktycznych za pomocą narzędzi dostępnych w chmurze. Bezpieczeństwo pracy w sieci rozległej Internet;
- Wykorzystanie biblioterapii i bajkoterapii podczas zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne;
- Wykorzystanie metody Delacato w diagnozie i terapii uczniów z zespołem Aspergera lub autyzmem.

Zrealizowano szkolenia: Ćwiczenia usprawniające pamięć i koncentrację, Pomoc psychologiczna – pedagogiczna dla uczniów ze SPE w świetle nowych Rozporządzeń MEN, Wykorzystanie biblioterapii i bajkoterapii podczas zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne.

Łącznie szkolenia ukończyło 69 osób.

Od momentu uruchomienia platformy Moodle szkolenia e-learningowe ukończyło 349 nauczycieli.

W bieżącym roku szkolnym **2019/2020** w ofercie znalazły się następujące szkolenia:

- Ćwiczenia usprawniające pamięć i koncentrację – dla uczniów i nauczycieli;
- Organizacja kształcenia specjalnego, w tym pełna konstrukcja IPET – u w świetle najnowszych rozporządzeń MEN;
- Stanisław Moniuszko w internetywnych źródłach informacji;
- Tworzenie, gromadzenie, udostępnianie dokumentacji i pomocy dydaktycznych za pomocą narzędzi dostępnych w chmurze;
- Uczeń ze spektrum autyzmu niezgrany sensorycznie – diagnoza i terapia z wykorzystaniem metody Delacato;
- Wykorzystanie biblioterapii i bajkoterapii podczas zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno – społeczne.

Oprócz szkoleń prowadzonych w całości przez Internet Ośrodek wykorzystuje szkolenia blended learning jako uzupełnienie stacjonarnych form doskonalenia i do-

kształcenia. W ten sposób wspierane są kursy (w tym kursy kwalifikacyjne), warsztaty, seminaria, konsultacje, także w ramach kompleksowego wspomaganie szkół i placówek oraz sieci współpracy i samokształcenia, a także różnych projektów i programów.

W ramach blended learning najczęściej na platformie zamieszczane są materiały do pobrania oraz linki do różnych źródeł internetowych. Wykorzystywane są także narzędzia platformy Moodle jako przestrzeń do kontaktów i wymiany doświadczeń - fora dyskusyjne, wiki do tworzenia wspólnych dokumentów i słownik pojęć z możliwością komentowania i drukowania wszystkich definicji.

Zapraszamy serdecznie do korzystania z oferty szkoleń e-learningowych w bieżą-

cym roku szkolnym oraz w kolejnych latach.

Bibliografia

1. Neczaj-Świdorska Roksana, *E-learning – nowoczesny sposób ustawicznego kształcenia kadr* [online], Serwis Kariera SGH, [dostęp: 12.11.2019], <https://kariera.sgh.waw.pl/artykuly/technologie/e-learning-2212-nowoczesny-sposob-ustawicznego-ksztalcenia-kadr>
2. Rawa-Kochanowska Anita, *Motywowanie w e-nauczaniu - z doświadczeń praktyka* [online], *E-mentor*[online], [dostęp: 12.11.2019], <http://www.ementor.edu.pl/artikul/index/numer/46/id/950>
3. Wieczorkowska Grażyna, *Zalety i wady edukacji internetowej. Model dydaktyczny: COME*, "E-learning na Uniwersytecie Warszawskim", dodatek do pisma "Uniwersytet Warszawski", październik 2004

DOBRE PRAKTYKI - WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Koncepcja metodyczna opracowania scenariuszy lekcji z zakresu edukacji regionalnej

Ewa Marciniak - Kulka

Zapraszamy do grupy pasjonatów edukacji regionalnej w wielu wymiarach.

Edukacja o regionie to bardzo interesujący obszar dociekań metodycznych nauczyciela, a jednocześnie świetna płaszczyzna kierowania uwagi uczniów na to, co znane, ośwojone i bliskie. Paradoksalnie dlatego właśnie jest niedocenione przez uczniów. Warto im pokazać, że w naszym środowisku lokalnym tkwi ogromna różnorodność i każdy przedmiot nauczania może zeń czerpać inspiracje.

Taka idea przyświecała stworzeniu koncepcji opracowania scenariuszy zajęć w bardzo różnorodny sposób eksplloatujących zasoby naszego środowiska lokalnego czyli sprowadzenia części edukacji na poziom „wyciągnięcia ręki”. Wtedy mo-

żemy lepiej rozumieć, więcej dotykać, bezpośrednio przeżywać, bardziej doceniać.

Zapraszamy do przeanalizowania scenariuszy, które już w tej koncepcji powstały i jednocześnie zachęcamy do wykorzystania formuły metodycznej opracowania własnego scenariusza i wykorzystania tam własnych doświadczeń. Państwa pomysły będziemy systematycznie publikować. Bo to znakomita forma dzielenia się swoim dorobkiem pedagogicznym. Zatem, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, odkrywajmy wielki świat wspólnie z naszymi uczniami tuż „za rogiem”.

Własne pomysły prosimy przesyłać na adres wchlebowska@wodnsieradz.edu.pl

Scenariusz: język polski

„Cudze chwalicie, swego nie znacie – światowego uznania okoliczny pisarz”

Olgierd Neyman

zdjęcia - Olgierd Neyman oraz zasoby archiwum Pałacu w Małkowie

Wiemy, Władysław Stanisław Reymont – a o nim traktuje i czyni bohaterem niniejszy scenariusz lekcji – nie jest autorem obecnym w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej. Nie traktujemy jednak tego faktu jako przeszkody uniemożliwiającej przeprowadzenie trzech lekcji języka polskiego w klasie VII wokół powyższego zagadnienia. Nie będą to godziny zmarnowane, gdyż celem lekcji jest zwrócenie uwagi uczniów na otaczającą ich różnorodną przestrzeń kulturową i nagromadzone w niej dziedzictwo (<http://mag.asp.gda.pl/~webmaster/apk.pdf>). Scenariusz jest propozycją zagospodarowania zainteresowania uczniów poprzez zaangażowanie ich w swoistą podróż po Ziemi Łódzkiej, osvajanie miejsc, odkrywanie historii, doświadczanie emocji, spisanie obserwacji i doznań. Reymonta czynimy interesującym pretekstem poznawania (*spiritus movens*). Za nim powędrujemy do Małkowa i Tubądzina w powiecie sieradzkim, staniemy w rynku Manufaktury – dawnym imperium Izraela Poznańskiego, przysiadziemy na kufrze przy ul. Piotrkowskiej – którą zapewne chadzali; wysiadziemy na stacji kolejowej Lipce Reymontowskie i rozejrzemy się wokół. Po co? Żeby zachęcić uczniów do samodzielnych działań twórczych i poszukiwań „czegoś”. Aby uczniowie z wolna nabierali przekonanie, że wokół postaci Reymonta – jak i każdego motywu: las, woda, sportowcy, Julian Tuwim, Stanisław Skarżyński, ... można „coś” ciekawego zrobić.

Wypromowanie w świadomości uczniów bliskiej okolicy – z jej licznymi walorami – nie będzie rywalizacją z uznanymi miejscami turystycznych penetracji, od Bałtyku po Tatry. Ma stanowić istotne uzupełnienie tożsamości młodego człowieka: Europejczyka, Polaka i *lokalisa* w jednej osobie.

Dotykanie i poznawanie czy to krajobrazu wsi, wielokulturowości, przestrzeni miejskiej czy postaci – skądinąd ważnej dla kultury

narodowej – jest dla ucznia szkoły podstawowej trudne, czyli mało energetyczne, nieatrakcyjne i niespecjalnie zajmujące. Uznaliśmy, że potrzeba konkretnego i wzmocnienia – wizualizacji, emocji, faktu, zdarzenia nawet sensacji, które uczynią proces dydaktyczny odwołaniem do rzeczywistości, do realnego świata i namacalnych jego zasobów. My postawiliśmy na Reymonta i wybrane miejsca, które w łódzkim są z nim związane.

Jakim hasłem zachęcisz swoich uczniów do zainteresowania się zagadnieniem? Czyli jak zaprojektować temat zajęć?

Temat: Remont jak Reymont – czyli rewitalizacja polskiego noblisty.

Temat ma prowokować. Ten jest jakby obok potocznie rozumianej edukacji polonistycznej. Wszak „remont” i „rewitalizacja” to język z placu budowy, raczej bez związku z Reymontem i literaturą. Tu jednak idzie o grę słów – o uzyskanie odmiennych znaczeń i nastrojów. Młodzi ludzie swobodnie i twórczo posługują się językiem. Temat jest próbą takiego działania. Warto na zakończenie lekcji powrócić do tematu i niechaj uczniowie zrobią jego korektę, gdyby przebieg i dramaturgia lekcji zaakcentowały inne obszary poznania.

Czy podstawa programowa tego wymaga?

Przedmiot: język polski

Wymagania podstawy programowej:

II etap edukacyjny: klasy IV-VIII

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.

7. Rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

IV. Samokształcenie.

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrażanie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.

Wymagania szczegółowe

Klasa IV-VI

IV. 8) (uczeń) poznaje życie kulturalne swojego regionu;
klasa VII-VIII

I. 1. 11) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny,

IV. 6) rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;

Co będzie wskazywało, że uczeń osiągnął rezultaty, które zaplanowałeś/aś?

Cele (forma operacyjna):

Po zakończonych zajęciach uczeń będzie potrafił:

Zaplanować i zaprojektować kampanię promującą miejsca związane z noblistą wykorzystując do tego informacje nt. życia i twórczości W. S. Reymonta.

Na podstawie zebranego materiału (wywiady, źródła pisane, bezpośrednie obserwacje) zaprezentować w różnych formach życie i twórczość pisarza jako kapitał kulturowy miejsc z nim związanych.

Przywołać anegdotyczne historie z życia pisarza i ocenić ich znaczenie dla współczesnej jego rozpoznawalności i poczytności w bliskich uczniowi środowiskach.

Zaprojektować obchody Dnia... (Literatury, Reymonta, Twórczości, ...) uzupełniającego lukę w ofercie kulturalnej swojej miejscowości, swojego środowiska.

Zaplanować z wykorzystaniem zasobów Internetu i dostępnych materiałów UM

w Łodzi dwudniową międzyprzedmiotową wycieczkę śladami Reymonta w Łódzkiem (lub motywów z powieści Reymonta).

Stworzyć w dowolnych formach wypowiedzi (np. tekst, obraz, rzeźba, komiks, monolog, ...) „portret” współczesnej Ziemi Łódzkiej, jako spuścizny (kontynuacji) powieści „Chłopi” lub „Ziemia obiecana”.

Jaka myśl pedagogiczna będzie przyświecała budowaniu koncepcji zajęć?

Strategia edukacyjna:

Lekcje mają być okazją spojrzenia na otaczającą uczniów przestrzeń – dziś atrakcyjny efekt działalności ludzi na przestrzeni wieków. Efekt jest wart zabiegów marketingowych, działań promocyjnych, nawet działań śledczych – pozwalających zgłębić przeszłość. Uczniowie będą musieli aktywnie wejść w swoje środowisko, żeby poczynić obserwacje, przeprowadzić wywiady z mieszkańcami, porozmawiać z urzędnikami w gminie. Powinni sięgnąć po liczne źródła informacji – od rozkładu jazdy pociągów i obsługi systemu wojewódzkiego roweru publicznego, po tradycje przemysłu włókienniczego Zgierza czy Zduńskiej Woli, rolę dworku ziemiańskiego w podsieradzkiej wsi i relacje międzyludzkie w wielokulturowej społeczności Kutna. Rola państwa – nauczycieli – polegać będzie na umiejętnym prowadzeniu uczniów w ich samodzielności: przywołaniu źródła, pokazania sposobu jego wykorzystania; objaśnienia oczekiwanej formy pracy ucznia także istotnych terminów i pojęć. Uczeń potrzebuje bodźców dla podtrzymania swojej aktywności, stąd duża rola anegdoty i ciekawostek jako inspiratorów i inicjatorów zainteresowania uczniów. Zajęcia to sposobność integracji międzyprzedmiotowej: języka polskiego, historii, geografii, plastyki.

Jaki rodzaj metod wybierzesz, aby było interesująco i zostały osiągnięte założone cele?

Metody i formy pracy:

Uczenie się przez działanie

Praca z językiem – prowadzenie wywiadów z mieszkańcami, wystąpienia publiczne, redagowanie form wypowiedzi pisemnej i ustnej na temat....

Swobodne myśli – burza mózgów.

Analiza materiału źródłowego – wertowanie i przeszukiwanie utworów literackich, źródeł internetowych.

Myślenie kreatywne – twórcze wykorzystanie anegdot, epizodów, faktów biograficznych, stereotypów i środowiskowych przekonań, mitów założycielskich środowiska.

Obserwacja środowiska i analiza zachowań.

Praca zespołowa i indywidualna.

Jak zaplanujesz czas w warunkach jakie możesz mieć na te zajęcia w swojej szkole?

Czas realizacji zajęć: 3 godziny lekcyjne – w ramach tego czasu:

1. Zaprezentowanie uczniom kilku barwnych historii związanych z Reymontem (człowiek wielu zawodów, ofiara wypadku kolejowego i szczęśliwy beneficjent ogromnego odszkodowania, bywalec dworów ziemiańskich, niedoszły kolejarz, uhonorowany licznymi pomnikami z których jeden ukradziono, niedoszły rolnik, piewca wsi i fabrykanckiej Łodzi (Manufaktury)...
2. pokazanie w źródłach internetowych i publikacjach zwartych wydawnictwach UMWŁ miejsc związanych z Reymontem: Małkowa, Kobierzyska, Tubądzina, Łodzi, Lipiec Reymontowskich, ... i sposobów jego upamiętnienia – nazwy ulic, placów, pomniki, muzea, izby pamięci, ...
3. przywołanie kilku krótkich fragmentów powieści „Chłopi” i „Ziemia obiecana”, które stanowić mogą kwintesencję tych powieści, według uznania i umiłowania nauczyciela, np. (załącznik nr 4).
4. analiza języka powieści Reymonta i porządkowanie spostrzeżeń i sądów wartościujących.
5. planowanie i przygotowanie uczniów do realizacji działań zidentyfikowanych celami lekcji; także wyjaśnianie, podtrzymywanie motywacji uczniów.

Jak krok po kroku może wyglądać Twoja lekcja i jakie mogą być odstęstwa?

Przebieg zajęć:

Zaprezentuj uczniom temat trzech lekcji języka polskiego (przeprowadzonych w odstępie co najmniej tygodnia) i cele, które są do osiągnięcia w trakcie ich realizacji. Omów kluczowe pojęcia: przestrzeń kulturowa, kapitał kulturowy, kampania promocyjna. Wyjaśnij, dlaczego zamierzasz „zaprosić” uczniów do udziału w takich zajęciach – mała ojczyzna, regionalizm, budowanie tożsamości, itp.

Kilkoma zdaniami naszkicuj sylwetkę Reymonta – który będzie „bohaterem” lekcji polskiego i pretekstem działań twórczych. Rozdaj materiały (załącznik nr 1), wraz z adresami stron www i publikacjami UMWŁ. Uczniowie w 3-5 grupach (w zależności od liczebności), korzystając także ze swoich smartfonów i analizując teksty, portretują Reymonta, akcentując najbardziej nietuzinkowe fakty z życia. Próbują dostrzec w nich to „coś”, co nie wzbudzi niechęci i nudy, a raczej ciekawość i pragnienie samodzielnych poszukiwań. W dowolnej formie robią notatki i szkice – także rysunkowe, memowe i sms-sowe. Najlepsza byłaby forma plakatu (na papierze flipchartowym). Uczniowie przygotowują się do rozmowy wokół zebranych spostrzeżeń.

Zaproś uczniów do rozmowy pozwalającej ustalić, które fakty z życia noblisty mogłyby stanowić wartość, przy próbie wykorzystania ich w działaniach promocyjnych miejscowości „jakoś” z Reymontem związanej lub zainteresowanej jego promocją. Ze-stawienie faktów uczniowie zapiszą na plakacie i przedstawiają w prezentacji.

Rozdaj uczniom pytania do wywiadu z mieszkańcami, załącznik nr 2. Wyjaśnij, na czym będzie polegała Ich „praca domowa” i przedyskutujcie sposób utrwalenia i opracowania tego materiału. Druga „praca domowa” to samodzielna lektura jakiegokolwiek fragmentu lub z (załącznika nr 4) powieści *Chłopi/Ziemia obiecana* i próba odpowiedzi sobie na pytanie, co to za pisarz, ten Reymont? I do kogo (nie)podobny?

Lekcję zakończcie „rundką”, w której uczniowie podzielą się wrażeniami z lekcji – na temat jej dynamiki, Ich zaangażowania, napotkanych trudności i wykrzesanej do-ciekliwości.

Kolejna lekcja (godzina) będzie okazją do kierowanego porozmawiania na forum klasy o pisarstwie Reymonta / o wrażeniach uczniów na temat: języka, tematyki, obrazowania, świata przedstawionego, (nie)współczesności treści.

Dalej uczniowie, w oparciu o zgromadzony materiał (z ubiegłego tygodnia + wywiady). W 4 grupach (2+2) opracują zarys kampanii reklamowej i Dnia Reymonta w swojej miejscowości – posiłkując się załącznikiem nr 3. Efekty swojej pracy utrwalać w dowolnej formie (instalacji, prezentacji). Działania domowe pozwolą uczniom na dopracowanie lekcyjnych efektów.

Trzecia lekcja, to planowanie w grupach całodniowej międzyprzedmiotowej wycieczki szlakiem Reymonta po Ziemi Łódzkiej. Korzystając z mapy województwa łódzkiego, rozkładu jazdy pociągów (www.pkp.pl) i lokalnych połączeń PKS a także systemu rowerów miejskich i innych przewoźników wypracowują użyteczny i funkcjonalny materiał. Materiały poznane na pierwszej lekcji także stanowić będą istotny kontekst opracowania. Wycieczka łączyć powinna: historię, język polski, geografę, język obcy i elementy doradztwa zawodowego. Pytanie ewaluacyjne na zakończenie tego działania: Jaki obraz naszego województwa – potencjalnie – może się ujawnić w trakcie podróży.

Jak się upewnisz o osiągniętych celach i o problemach do rozwiązania w przyszłych podobnych okolicznościach?

Ewaluacja. Rekapitulacja. Podsumowanie.

Jako formę ewaluacji proponujemy przygotowanie szkolnej wystawy efektów działań uczniów na rzecz... rewitalizacji Reymonta. Zatem byłyby to:

Wizualizacja kampanii promującej miejsca związane z noblistą;

Prezentacja form przedstawiających życie i twórczość pisarza;

Propozycja obchodów Dnia... (na okoliczność Reymonta);

Np. mapa „śladami Reymonta”

Wystawa fotograficzna, wernisaż prac, etc.

Zwiedzający na „centymetrze” zaznaczaliby subiektywną ocenę obejrzanych materiałów (uzyskanych efektów).

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

W innej formie, ewaluacja może przybrać postać refleksji uczniów wyrażonej w swobodnych wypowiedziach na temat: wartości poznawczej podejmowanych działań twórczych przez uczniów, trudności związanych z samodzielnością uczniów, celowości poznawania „swoich” i Reymonta miejsc, oczekiwań uczniów na przyszłość, uczniów mocnych stron i umiejętności wymagających wzmocnienia.

Co będzie potrzebne do osiągnięcia celów i zapewnienia atrakcyjności zajęć?

Materiały i środki dydaktyczne:

Załącznik 1

część A: „Złodzieje pod osłoną nocy skradli stojące przed pałacem w Małkowie popiersie Władysława Reymonta. Na tę chwilę nie wiadomo, ilu było sprawców, choć kradzieży raczej nie mogła dokonać jedna osoba, gdyż popiersie było wykonane z brązu i ważyło około 60 kilogramów. Sprawcy z wysokiego postumentu zdemonstrowali popiersie i najprawdopodobniej przez otaczający pałac park przewieźli je na wózku, a następnie przeładowali do samochodu, po czym

odjechali w nieustalonym kierunku.

Na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Małkowie pracowali dziś policyjni technicy, którzy zabezpieczyli ślady przestępstwa.

Zdewastowany pomnik zaprojektował ku czci Reymonta jego przyjaciel, rzeźbiarz Stanisław Jagmin. Jego umiejscowienie nie jest przypadkowe, bo jest to zakątek parku, gdzie Reymont często odpoczywał i tworzył. Po wojnie w 1967 r. dzięki staraniom okolicznej ludno-

ści⁽¹⁾ udało się odtworzyć zniszczony pomnik i odlać kopię oryginalnego popiersia. Z niektórych opowiadań wynika, że to prawdopodobnie w Małkowie Władysław Reymont napisał część powieści "Chłopi" nagrodzonej w 1924 literacką Nagrodą Nobla (...)"

Źródło: <https://sieradz.com.pl/wiadomosci/powiat/980.kradziej-popiersia-reymonta.html> [dostęp: 21. 09. 2018]

Była to inicjatywa Eugenii Kaleniewicz, lekarza szpitala psychiatrycznego w Warcie w powiecie sieradzkim. Powołała Komitet Odbudowy Pomnika Reymonta w Małkowie (szpital psychiatryczny w Warcie posiadał wówczas swoją filię w pałacu w Małkowie), a na jego czele stanął dyrektor szpitala Czesław Tracewski. Przez dwa lata mieszkańcy Warty i okolic zbierali złom metali kolorowych oraz fundusze i w 1967r. została odstonięta replika wcześniejszego popiersia dłuta Stanisława Jagmina przedstawiająca autora **Chłopów**. Tej szczególnej uroczystości towarzyszył rajd pieszy, sesja popularnonaukowa, występ zespołu z Lipiec Reymontowskich oraz wystawa poświęcona nobliście. Dwa lata później, w Małkowie, dzięki staraniom, Eugenii Kaleniewicz, powstała Izba Regionalna PTTK, w której gromadzono eksponaty i informacje ilustrujące bogatą i ciekawą historię Małkowa i jego mieszkańców oraz mieszkańców Warty.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Eugenia_Kaleniewicz [dostęp: 21. 09. 2018]

Część B: Niedaleko Radomska, w Kobielach Wielkich, w rodzinie organisty **Rejmenta** w 1867 roku przyszedł na świat syn Stanisław, jeden z siedmiorga dzieci. W kolejnych latach przenosili się do Tuszyńa i Wolbórki niedaleko Tomaszowa Mazowieckiego. Po śmierci rodziców pisarz tutaj wracał, odpoczywał i tworzył.

Jaką przyszłość widział Stanisław dla siebie? Przyszły noblista nie chciał się kształcić ani uczyć gry na organach. Aby dać mu fach, ojciec wysłał go do zakładu krawieckiego. Dla uzyskania miana czeladnika przedstawił komisji uszyty przez siebie frak, który podobno "nieźle leżał". Jako osiemnastolatek przyłączył się do wędrownego trupy aktorskiej z Łęczycy. Odbili tournée po całym Królestwie Polskim, które okazało się wielką klapą. Następnie zatrudnił się jako pomocnik dróżnika kolejowej linii Warszawsko-Wiedeńskiej, pracując najczęściej na odcinku Ko-

luszki-Skierniewice – we wsi i przy stacji kolejowej Krosnowa, niedaleko wioski Lipce (nazywającej się dzisiaj Lipce Reymontowskie). Nudził się w tej pracy okrutnie. Wówczas zaczął pasjami pisać powieści, dramaty, opowiadania i wiersze, które – jak sam wspominał – dał i palił. W 1890 związał się z adeptem wiedzy tajemnej i wyjechał do Niemiec szerzyć spirytyzm. Próbował odbyć nowicjat w klasztorze na Jasnej Górze i ponownie wylądował na stacji kolejowej.

Pomnik Władysława Reymonta w Łodzi, źródło: Wikipedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Kufer_Reymonta, autorzy: https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Kufer_Reymonta&action=history, licencja: CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl>

Jego pierwszym sukcesem pisarskim okazała się powieść *Komediantka*, wydana w 1896 r. Podpisał ją nazwiskiem Reymont – uznał, że taka forma nazwiska będzie lepsza... gdyż „Reymont” brzmiało zdecydowanie bardziej szlachecko, niż „Rejment”. Zadowolony wydawca zlecił mu napisanie czegoś większego: powieści o przemysłowej Łodzi. Reymont przybył do miasta włókniarzy i wziął się do pracy. Jej efektem była premiera pierwszego odcinka „Ziemi Obiecanej” w Kurierze Codziennym w 1897 roku. Reymont stał się sławny, chociaż powieść przysporzyła mu także wrogów. Ale dzięki niej może napisać dzieło swojego życia, o którego stworzeniu marzył od zawsze. Napisanie „Chłopów” nie przychodzi łatwo. Pierwszą wersję niszczy, uznając ją za niedoskonałą. Na domiar złego, w 1900 r. ulega kontuzji w wypadku kolejowym. Wydania książkowe *Chłopów* ukazują się w latach 1904-1909. Na dwa lata przed wybuchem I wojny światowej kupuje majątek w Chałupie Wielkiej pod Sieradzem, niedaleko Małkowa. Okazuje się jednak marnym gospodarzem i szybko sprzedaje posiadłość w obliczu bankructwa.

Po 1918 r. zaczyna się dla pisarza pasmo zaszczytów, czego zwieńczeniem jest przyznanie przez Komitet Noblowski literackiej Nagrody Nobla. Reymont nie odbiera jej osobiście. W tym czasie ciężko choruje i nie ma sił, by jechać do Sztokholmu. Niewiele ponad rok od tego wielkiego wyróżnienia umiera w Warszawie 5 grudnia 1925 r.

Źródło: <https://www.lodzkie.pl/biografia> [dostęp: 21. 09. 2018]

Część C: 13 lipca 1900 roku kilkanaście minut przed godz. 11.00 doszło do katastrofy kolejowej we Włochach pod Warszawą. Wśród poszkodowanych i rannych znalazł się też przyszły noblista Władysław St. Reymont. Odszkodowanie, jakie otrzymał od kolei pozwoliło mu w pełni poświęcić się pracy literackiej. Istnieją poszlaki, że w uzyskaniu tego odszkodowania pomogło pisarzowi sfałszowane zaświadczenie lekarskie.

Reymont trafił do warszawskiego Szpitala Praskiego. Okazało się, że oprócz niegroźnych potłuczeń ma złamane żebro i przetknięte nogi. Dziewięć dni po katastrofie pisał w liście do znajomej: "rozcięcie głowy się goi, a złamane **żebro** również (...). Po wyjściu ze szpitala pisarz pojechał na kurację do Wenecji, skąd w listach do brata i przyjaciół donosił: "Z trudem znoszę zrosnięte **żebra** i przetknięte nogi", "jestem tak wyczerpany wciąż, tak zdenerwowany, tak bez woli i sił, że rozpacz już mnie ogarnia". Jednocześnie Reymont najął adwokata mającego wywalczyć od kolei sowite odszkodowanie - wniósł o 50 tys. rubli zadośćuczynienia. Po siedmiu miesiącach od wypadku 18 lutego 1901 roku pisarz otrzymał w końcu od Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej kwotę w wysokości 38,5 tys. rubli, co skomentował nieco kokieteryjnie w swoim dzienniku: "Wypłacili mi dzisiaj 38 500 rubli odszkodowania, dosyć jeśli na pogrzeb, za mało jeśli na życie".

W 2006 roku ogólnopolska gazeta codzienna "Dziennik" doniosła na pierwszej stronie w tekście pt. "Jak Reymont zarobił na caracie. Odszkodowanie od zaborcy ułatwiło zdobycie Nobla autorowi 'Chłopów'", że w dokumentach Szpitala Praskiego, w którym ponad 100 lat wcześniej leczył się Reymont odkryto właśnie notatki świadczące o sfałszowaniu zaświadczenia o stanie zdrowia pisarza przez ówczesnego dyrektora tej placówki. Jan Roch Raum, piastujący w 1900 roku funkcję dyrektora, miał napisać w zaświadczeniu, że Reymont doznał potłuczenia 12 żeber – natomiast w cytowanym akapicie wcześniej liście samego Reymonta występuje tylko jedno złamane żebro... Komentujący te rewelacje dla „Dziennika” historyk literatury Polskiej Akademii Nauk Krzysztof Mrowcewicz powiedział: „Rzeczywiście, od wypadku rozpoczęła się kariera literacka pisarza. Miał z czego żyć i mógł bez przeszkód napisać 1200 stron „Chłopów”.

Przyznane odszkodowanie niewątpliwie ułatwiło pisarzowi życie – mógł pospłacać zaciągnięte długi, nie martwiąc się o przyszłość prowadzić normalne życie, a co najważniejsze – skupić się w końcu na pracy literackiej i szlifowaniu monumentalnej epopei „Chłopi”. Katastrofa kolejowa przyniosła jednak nie tylko stabilizację finansową, ale też uczuciową. Korespondencyjna miłość Reymonta z Wandą Szczukową zakończyła się, a w 1902 roku pisarz zawarł związek małżeński z Aurelią Szabłowską z Szacznajdrów, który kończył burzliwe życie kawalerskie przyszłego noblisty.

Źródło: <https://wiadomosci.wp.pl/czy-polski-noblista-oszukal-kolej-6032734228624001a> [dostęp: 21. 09. 2018]

Ciekawe artykuły i inne materiały:

<https://histmag.org/co-przyniesli-lipcom-chlopi-spacer-po-reymontowskim-symbolu-wsi-polskiej-11847>

<http://skansenpilicy.pl/stacyjka-reymonta-wczoraj-i-dzis/>

<https://www.polskieradio.pl/7/178/Artykul/1968289.Reymont-znany-i-nieznany>

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/chlopi/>

<http://wyborcza.pl/alehistoria/1.121681.18555326.ziemia-obiecana-reymonta-lodz-byla-dla-niego-mistyczna-potega.html>

Znani i nieznani literaci regionu łódzkiego, Urząd Marszałkowski w Łodzi, Łódź 2014

Śladami Reymonta po województwie łódzkim, Urząd Marszałkowski w Łodzi, Łódź 2017.

Załącznik 2

Pytania, które mogą stanowić inspirację wywiadu z mieszkańcami (przedstawicielami instytucji kultury i edukacji) ... Warty, Łodzi, Lipiec Reymontowskich, Skierniewic, Małkowa, Rawy Mazowieckiej, ... na temat związków Władysława Stanisława Reymonta z Ziemią Łódzką (z konkretnymi miejscami) i współczesnym znaczeniem tych związków dla mieszkańców.

Np.:

- Co Pani/Pana zdaniem „polska wieś” i „polska przemysłowa” zawdzięczają Reymontowi?
- Co znaczy dla Pani/Pana (mieszkańców wsi/miasteczka) fakt, że przed laty mieszkał tu (pracował, przyjeżdżał, przejeżdżał, gościł się) noblista, znany pisarz – Reymont?
- Miejsce naszego urodzenia współtworzy naszą tożsamość. Jakie może mieć znaczenie fakt, że Reymont tak pięknie *namalował* naszą wieś? Czy „przez niego” możemy idealizować swoje korzenie, swoją tożsamość?
- Dlaczego Pani/Pana zdaniem powinniśmy poznawać, cenić i hołubić Reymonta – za twórczość, za Nobla, że w takim „zwykłym” domu się urodził?
- W jaki sposób powinniśmy (jeśli w ogóle) współcześnie upamiętniać i uwieczniać Reymonta?
- Imię Reymonta mają szkoły, ulice, pociągi, statki; Stawia się pisarzowi pomniki, wmurowuje tablice pamiątkowe – dlaczego Pani/Pana zdaniem tak się dzieje?
- Jakie fakty z życia i twórczości Reymonta są Pani/Panu znane? Prosimy podać kilka przykładów.
- Które z podanych przez Pana/Panią faktów z życia pisarza można by wykorzystać w promocji tej miejscowości?
- Czy państwo – mieszkańcy – bez Reymonta byłobyście kulturowo ubożsi? Jeśli tak, to w czym by się takie potencjalne ubóstwo przejawiało?
- Co mieszkańcom z tego, że gdzieś tu, kiedyś, jakoś, w pobliżu był Reymont? Czy przez znajomość tych faktów będą: bogatsi, mądrzejsi, lepsi, ...
- W jaki sposób dotąd świętowaliście Państwo w swojej miejscowości Władysława Stanisława Reymonta?

W programie:

- czytanie fragmentów powieści „Chłopi” W. St. Reymonta przez młodzież i społeczność warszawską
- występ zespołu ludowego Jezioranki i Kapeli z Warty
- warsztaty artystyczne i kulinarne

Zapraszają:

Pałac w Małkowie
Warszawskie Centrum Kultury
Uczniowie i nauczyciele Szkoły Podstawowej w Warcie
Środowiskowy zespół teatralny Wyniki

Załącznik 3

Jak wspomnieliśmy, Reymont dotąd był honorowany poprzez nadanie jego imienia szkołom, pociągowi pospiesznemu relacji Łódź – Kraków, nazwom ulic. Czytano Reymonta, tańczono i śpiewano.

Zaprojektujcie inne obchody, które wpiszą się w następujący schemat:

Dla kogo (odbiorcy)	
Co (życie czy utwory?)	
Możliwe inspiracje	
Jak (forma obchodów)	
Działania twórcze	
Z kim (wykonawcy)	
Niezbędne środki	
Pierwsze kroki (działania)	
Krótki opis	...

Tu natomiast macie narzuconą propozycję tematu: „**Szkolny dzień binokla i bródki Reymontowskiej**”. Zaplanujcie działania w ramach tych obchodów.

Załącznik 4,

Fragment 1, źródło: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/chlopi-czesc-pierwsza-jesien.pdf>, s. 21-24

Fragment 2, źródło: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/ziemia-obiecana.pdf>, s. 2 – 6

Las w okolicach Żłoczewa

Jarzębina na ulicy Staropolnej w Sieradzu

fot. Wiesława Chlebowska

Scenariusz zajęć przyrodniczo-plastyczno-literackich z wykorzystaniem środowiska naturalnego. Dla klas IV-V, do realizacji na przedmiotach: przyroda, biologia, plastyka, język polski

Podróż tuwimowską lokomotywą po jesiennych lasach, parkach, rezerwatach i innych skupiskach drzew regionu łódzkiego

Wiesława Chlebowska, Anna Guć

Zajęcia mogą być przeprowadzone na terenie parku miejskiego lub krajobrazowego, lasu, rezerwatu, terenu zielonego wokół szkoły.

Jakim hasłem zachęcisz swoich uczniów do zainteresowania się zagadnieniem? Czyli jak zaprojektować temat zajęć?

Temat: Drzewa obok nas – poznajmy je na różne sposoby...

Czy podstawa programowa tego wymaga?

Wymagania podstawy programowej:

Przedmiot: Przyroda

VI. Środowisko przyrodnicze najbliższej okolicy. Uczeń:

1) rozpoznaje składniki przyrody żywej i nieożywionej w najbliższej okolicy szkoły; (...)

7) rozpoznaje i nazywa pospolite organizmy występujące w najbliższej okolicy szkoły;

VII. Środowisko antropogeniczne i krajobraz najbliższej okolicy szkoły. Uczeń: (...)

8) wskazuje miejsca występowania obszarów chronionych, pomników przyrody, obiektów zabytkowych w najbliższej okolicy, uzasadnia potrzebę ich ochrony;

9) ocenia krajobraz pod względem jego piękna oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego „małej ojczyzny”.

Przedmiot: Biologia

1. Klasyfikacja organizmów. Uczeń: (...)

2) przedstawia charakterystyczne cechy organizmów pozwalające przyporządkować je do jednego z odpowiedniego królestwa;

3) rozpoznaje organizmy z najbliższego otoczenia, posługując się prostym kluczem do ich oznaczania. (...)

6) różnorodność roślin; uczeń identyfikuje nieznanego organizm jako przedstawiciela jednej z grup wymienionych w pkt 2–5 na podstawie jego cech morfologicznych.

1. Różnorodność i jedność roślin: (...)

4) rośliny nagonasienne – uczeń: a) przedstawia cechy budowy zewnętrznej rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny,

b) rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew nagonasiennych, c) wyjaśnia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka;

5) rośliny okrytonasienne – uczeń: a) rozróżnia formy morfologiczne roślin okrytonasiennych (rośliny zielne, krzewinki, krzewy, drzewa), b) dokonuje obserwacji rośliny okrytonasiennej (zdjęcia, ryciny, okazy żywe); rozpoznaje jej organy i określa ich funkcje (korzeń, łodyga, liść, kwiat), c) opisuje modyfikacje korzeni, łodyg i liści jako adaptacje roślin okrytonasiennych do życia w określonych środowiskach, (...) h) przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się nasion, wskazując odpowiednie adaptacje w budowie owoców do tego procesu, i) rozpoznaje przedstawicieli rodzimych drzew liściastych, j) przedstawia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i dla człowieka.

Przedmiot: Plastyka

1. Opanowanie zagadnień z zakresu języka i funkcji plastyki; podejmowanie działań twórczych, w których wykorzystane są wiadomości dotyczące formy i struktury dzieła. Uczeń: (...) zna współczesne formy wypowiedzi artystycznej, wymykające się tradycyjnym klasyfikacjom, jak: happening, performance, asamblaż; sztuka nowych mediów; 2) rozróżnia cechy i rodzaje kompozycji w naturze oraz w sztukach plastycznych (odnajduje je w dziełach mistrzów, a także w twórcach i zjawiskach przyrody);

tworzy różnorodne układy kompozycyjne na płaszczyźnie i w przestrzeni (kompozycje otwarte i zamknięte, rytmiczne, symetryczne, statyczne i dynamiczne); ustala właściwe proporcje poszczególnych elementów kompozycyjnych, umiejętnie równoważy kompozycję, wykorzystując kształt i kontrast form; 3) klasyfikuje barwy w sztukach plastycznych; wykazuje się znajomością pojęć: gama barwna, koło barw, barwy podstawowe i pochodne, temperatura barwy, walor barwy; rozróżnia i identyfikuje w dziełach mistrzów i własnych kontrasty barwne: temperaturowe, dopełniowe i walorowe; podejmuje działania twórcze z wyobraźni i z zakresu interpretacji natury, uwzględniające problematykę barwy; 4) charakteryzuje i rozróżnia sposoby uzyskania iluzji przestrzeni w kompozy-

cjach płaskich (...)5) charakteryzuje pozostałe środki wyrazu artystycznego, takie jak: linia, plama, faktura; wykorzystuje wskazane środki w działaniach plastycznych (kompozycjach z wyobraźni i transpozycji natury);

Przedmiot: Język polski

2. Mówienie i pisanie. Uczeń: (...) 7) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

Co będzie wskazywało, że uczeń osiągnął rezultaty, które zaplanowałeś/aś?

Cele (forma operacyjna):

Uczeń potrafi:

- rozpoznać gatunki wybranych drzew liściastych i iglastych na podstawie liści, igieł, owoców i szyszek;
- stworzyć kolaże i asamblaże z wykorzystaniem zebranych surowców w otaczającym go środowisku przyrodniczym ;
- przygotować i zaprezentować krótkie opowiadanie na podstawie utworzonej ilustracji (kolaży i asamblaży).

Jaka myśl pedagogiczna będzie przyświecała budowaniu koncepcji zajęć?

Strategia edukacyjna:

Działania zaproponowane w scenariuszu umożliwiają korelację międzyprzedmiotową oraz wszechstronny rozwój osobowy ucznia. Działania te pogłębiają jego wiedzę i umiejętności z zakresu biologii, przyrody, plastyki, języka polskiego. Rozbudzają naturalną ciekawość poznawczą, kształtują wrażliwość na otaczające piękno przyrody w najbliższym otoczeniu, pobudzają twórczość, rozwijają kreatywność a także umiejętności wielozmysłowego odbioru rzeczywistości oraz pracy zespołowej.

Podczas realizacji tego uniwersalnego scenariusza wykorzystuje się lokalne zasoby przyrodnicze.

Jaki rodzaj metod wybierzesz, aby było interesująco i zostały osiągnięte założone cele?

Metody:

metody praktyczne – uczenie się przez działanie;

metody waloryzujące – uczenie się przez przeżywanie;

Formy pracy:

zajęcia terenowe, praca grupowa i indywidualna

Jak zaplanujesz czas w warunkach jakie możesz mieć na te zajęcia w swojej szkole?

Czas realizacji zajęć: od dwóch do trzech godzin lekcyjnych, w tym minimum jedna godzina pracy w terenie.

Realizacja na lekcjach przyrody, biologii, plastyki, języka polskiego, ale również podczas zajęć świetlicowych, bibliotecznych, wychowawczych.

Jak krok po kroku może wyglądać Twoja lekcja i jakie mogą być odstępstwa?

Przebieg zajęć:

(treści z zakresu biologii)

- Nauczyciel dzieli uczniów na 4-5 grup. Każda z grup otrzymuje liście, igły, szyszki, nasiona innego drzewa, charakterystycznego dla danego regionu.
- Nauczyciel omawia technikę frotazu (technika polegająca na odbijaniu faktury przedmiotów na powierzchnię papieru przy użyciu kredek lub ołówka).
- Uczniowie tworzą frotaze liści, igieł, szyszek, nasion z użyciem papieru i kredek świecowych, zwracając uwagę na cechy charakterystyczne liści: kształt blaszek, kolor, brzegi, długość ogonka.
- Każda grupa, wyposażona w „ilustracje - frotaze” rozpoznaje odpowiadające im drzewa w terenie.
- Uczniowie z każdej grupy zbierają liście, igły, szyszki, korę, owoce przydzielonego drzewa, zwracając uwagę na kolory, fakturę, zapach i inne atrybuty.

(treści z zakresu plastyki)

- Nauczyciel omawia technikę kolażu i asamblażu.
Kolaż – kompozycja z różnych materiałów naklejonych na podłoże.
Asamblaż – kompozycja trójwymiarowa z różnych elementów.
- Następnie czyta wiersz Juliana Tuwima *Lokomotywa*, kończąc na słowach: „Wagony do niej podoczepiali, wielkie i ciężkie, z żelaza, stali...”
- Uczniowie otrzymują polecenie wykonania w grupach ilustracji do wiersza *Lokomotywa*. Wybrani przedstawiciele każdej z grup wykonują lokomotywę z zebranych surowców (liści, igieł, szyszek, owoców i innych przedmiotów), konsultując się z członkami swojej grupy. W tym samym czasie członkowie każdej z grup wykonują swój wagon pociągu, przedstawiający ich drzewo (z zebranych w terenie materiałów i innych dodatkowych). Prace z wykorzystaniem zebranych surowców przyrodniczych (liści, kory itp.) i innych materiałów dodatkowych mogą być wykonane na kartonach lub przestrzenne, np. lokomotywa z wagonikami zawieszona na sznurku.
Odstępstwa.
W zależności od umiejętności i preferencji grupy oraz przeznaczonego czasu, nauczyciel może przygotować narysowany na kartonach schemat lokomotywy i wagonów narzucając formę pracy plastycznej.

(treści z zakresu języka polskiego)

- Następnie uczniowie otrzymują polecenie przygotowania w grupach opowiadania na temat zawartości każdego wagonika
- Zaczynają od słów „W pierwszym wagonie...”, „W drugim wagonie...” i tak dalej.
- W swoich opowiadaniach opisują drzewa, ich liście, owoce, igły, szyszki, zwracając uwagę na kształt, kolory, zapachy, fakturę, miejsce występowania, wzbogaca-

jąc treść opowiadania fikcyjną historią drzewa powiązaną z miejscowością, regionem.

- Po prezentacjach uczniów nauczyciel odczytuje zakończenie wiersza zaczynając od słów: „Nagle gwizd!...”

Jak się upewnisz o osiągniętych celach i o problemach do rozwiązania w przyszłych podobnych okolicznościach?

Ewaluacja. Rekapitulacja. Podsumowanie.

Wszystkie działania podejmowane przez uczniów podczas zajęć kończą się prezentacją i omówieniem wykonanej pracy. Uczniowie dzielą się swoimi przeżyciami, omawiają pracę plastyczną jako całość, jej kształt, kolory, fakturę, zapachy oraz przedstawiają walory przyrodnicze okolicy.

Co będzie potrzebne do osiągnięcia celów i zapewnienia atrakcyjności zajęć?

Materiały i środki dydaktyczne:

Środki dydaktyczne

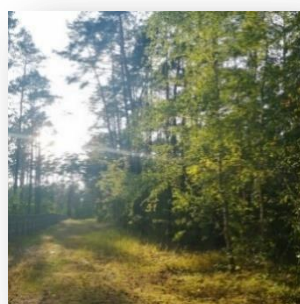
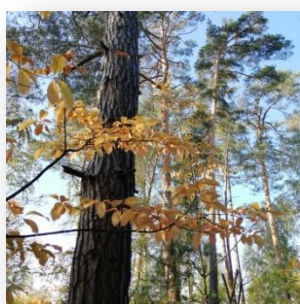
Liście, igły, nasiona, owoce kora drzew, kartki A4 do frotażu, torby, kosze/torby na surowce przyrodnicze, białe lub kolorowe kartony, mazaki, kredki świecowe, pastele olejne, klej, taśma dwustronna, przezroczysta, sznurki, spinacze i inne potrzebne materiały wg wybranej koncepcji pracy plastycznej.

Bibliografia/netografia

- *Jak zrobić frotaż z liści. Technika plastyczna dla dzieci* [online], [dostęp 18.09.2018], <http://kreatywnepraceplastyczne.blogspot.com/2015/11/jak-zrobic-frottage-z-lisci.html#>
- *Rodzaje sztuki wizualnej. Asamblaż* [online], [dostęp 18.09.2018] <http://gdziejestsztuka.pl/asamblaz/>
- Tuwim Julian, *Wiersze dla dzieci*, Kraków, 2016, ISBN 978-83-7517-529-5
- *Wiersze dla dzieci* [online], [dostęp 18.09.2018], http://wiersze.juniora.pl/tuwim/tuwim_101.html

Literatura, która wzbogaca wiedzę o walorach przyrodniczych regionu łódzkiego

- *Atrakcje przyrodnicze regionu łódzkiego*, Łódź, 2017, ISBN 978-83-945796-7-8
- *Bolimowski Park Krajobrazowy*, Łódź, 2015, ISBN 978-83-64-899-413-3
- *Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich*, Łódź, 2017, ISBN 978-83-64899-81-2
- *Pociągami do przyrody w łódzkim*, Łódź, 2016, ISBN 978-83-60901-94-6
- *Przedborski Park Krajobrazowy*, Łódź, 2017, ISBN 978-8364899-35-5
- *Sulejowski Park Krajobrazowy*, Łódź, 2017, ISBN 978-8364899-51-5
- *Szata roślinna Polski środkowej*, Łódź, 2009, ISBN 978-83-61354-13-0
- *Załęczański Park Krajobrazowy*, Łódź, 2017, ISBN 978-83-64899-42-3
- *Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego. Informator przyrodniczo-turystyczny*, Łódź, 2015, ISBN 978-83-64899-41-6

Las w Rafałowie, fot. Ewa Ruszkowska

Las mieszany – czy robi zamieszanie w Twojej głowie?

Ewa Marciniak-Kulka

To jest zestaw scenariuszy zajęć, które pozwolą, niezależnie od planu zajęć w danym dniu, na całodzienną wyprawę do lasu mieszanego. Tutaj znajdziecie Państwo scenariusze, materiały i zadania do wykonania dla uczniów z wszystkich przedmiotów objętych ramowym planem nauczania. Pozwoli to dostosować pracę uczniów w lesie mieszanym, znajdującym się w okolicy szkoły, do aktualnego planu zajęć i spędzić cały dzień szkolny w terenie, zdobywając praktyczną wiedzę i doświadczenie poprzez obserwacje, doświadczanie, eksperymentowanie, przeżywanie, poszukiwanie, pokonywanie trudności i gromadzenie informacji w różnych formach. W scenariuszach

umieściliśmy również informacje, jakie wymagania podstawy programowej wpisują się w tak organizowane zajęcia. Na wyprawę udają się nauczyciele opiekunowie, nie zawsze uczący przedmiotów, których zajęcia będą realizowane w tym dniu. Dlatego konieczne jest takie przygotowanie scenariuszy i materiałów dla uczniów, aby pod opieką nauczycieli mogli samodzielnie realizować wszystkie zadania przedmiotowe. Trzeba pamiętać o uprzedzeniu uczniów, że tego dnia przychodzą do szkoły w strojach i butach sportowych (rekreacyjnych). Zabierają ze sobą wodę do picia i kanapki.

Jak ułożyć terenowe zajęcia z ramowego planu nauczania w lesie?

Lp.	Przedmiot lub aktywność szkolna z ramowego planu nauczania	Proponowana tematyka zajęć
	Język polski	Opowieść o lesie – Polana widziana, słyszana, pisana ... (miejsce w lesie bez drzew, polana drewna, polana powierzchnia lasu po deszczu, pola na których rosną drzewa, Pola na grzybobraniu itp.)
	Język obcy nowożytny	Jestem przewodnikiem po moim lesie dla Anglika lub Niemca, Francuza ... itp.
	Drugi język obcy nowożytny	Gra dydaktyczna – „Słowo za słowo” z wykorzystaniem słów dotyczących tego co tu i teraz dzieje się w lesie. lub „Opowieść o życiu lasu” dziejącym się na powierzchni 1m ²
	Muzyka	Szepty i krzyki przyrody. Dźwięki i cisza lasu. Jak słuchać?
	Plastyka	Portret lasu – jak Twoja ręka i głowa widzą ten las tu i teraz?
	Historia	Jaki las jest stary - historia lasu - gdzie i jak szukać historii lasu? Linia czasu naszej miejscowości i lasu.
	Wiedza o społeczeństwie	Las, drewno i inne jego wartości w naszym regionie i naszej tradycji. Nauka poszła w las ... na naukę w lesie o lesie przyszedł czas
	Przyroda	Wyprawa do lasu i o co tyle hałasu? Plan wyprawy do lasu. Kl. IV
	Geografia	Formy ochrony przyrody a nasz las? – uczniowie odnoszą wiadomości dotyczące form ochrony przyrody do lasu w którym są. Oceniają co dotyczy tego lasu a co nie.
	Biologia	Portret lasu mieszanego – postaw pytania do wykonania! Portret lasu – odzwierciedlenie różnorodności biologicznej.
	Chemia	Woda i jej rola i formy występowania na przykładzie ekosystemów leśnych.
	Fizyka	Światło, wiatr – co się z nimi dzieje w lesie?
	Matematyka	Lesistość okiem leśnika i matematyka – analiza wykresów lesistości dla kraju w kontekście przeprowadzenia własnej obserwacji w lesie. Lub zadanie tekstowe oparte o realia lasu połączone np. z wykonaniem obserwacji ekologicznej.
	Informatyka	„Dobre wiadomości i emocje nadsyłane są z lasu.” – list, sms lub email z pozdrowieniami dla rodziców lub z określonymi informacjami o przeprowadzonych obserwacjach do nauczyciela.
	Technika	Jak należy utrzymywać porządek w lesie? Kto, co i jak powinien posprzątać? – dyskusja z leśnikiem, przedstawicielem PK i wykonanie sprzątania
	Wychowanie fizyczne	Sprawność ciała – inwestycja całonocowa. Ile przyrody? Ile przygody? Ile zdrowia? Cdn. Sala gimnastyczna w terenie.

	Edukacja dla bezpieczeństwa	Moje zdrowie – zdrowie lasu – co zrobić aby było im po drodze? Poszukiwanie oznak i argumentów w lesie i w głowie.
	Zajęcia z wychowawcą	Moje zachowania i postawy - Lekcja wychowawcza w lesie - znaleźć przynajmniej 1 miejsce gdzie był niemądry człowiek i co o tym świadczy, co złego zrobił dla lasu i co o tym świadczy, co ty możesz z tym zrobić teraz. 1 miejsce gdzie człowiek zrobił coś dobrego i jak możesz to wypromować?
	Doradztwo zawodowe	Zawody, dla których las jest ważny – mapa mentalna
	Wychowanie do życia w rodzinie	Jak w lesie szukać spokoju, harmonii i dobrego porozumienia międzypokoleniowego? Rodzina razem w lesie?
	Religia	Modlitwa lasu w dobre potrzeby ochrony środowiska. O co dziś mógłby modlić się las, aby lepszy był człowiek korzystający z lasu?
	Inne zajęcia np. pozalekcyjne	

Matematyka

XIII. Elementy statystyki opisowej. Uczeń:

- 1) gromadzi i porządkuje dane;
- 2) odczytuje i interpretuje dane przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i na wykresach, na przykład: wartości z wykresu, wartość największą, najmniejszą, opisuje przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i na wykresach zjawiska przez określenie przebiegu zmiany wartości danych, na przykład z użyciem określenia „wartości rosną”, „wartości maleją”, „wartości są takie same” („przyjmowana wartość jest stała”).

XIV. Zadania tekstowe. Uczeń:

- 1) czyta ze zrozumieniem tekst zawierający informacje liczbowe;
- 2) wykonuje wstępne czynności ułatwiające rozwiązanie zadania, w tym rysunek pomocniczy lub wygodne dla niego zapisanie informacji i danych z treści zadania;
- 3) dostrzega zależności między podanymi informacjami;
- 4) dzieli rozwiązanie zadania na etapy, stosując własne, poprawne, wygodne dla niego strategie rozwiązania;
- 5) do rozwiązywania zadań osadzonych w kontekście praktycznym stosuje poznaną wiedzę z zakresu arytmetyki i geometrii

oraz nabyte umiejętności rachunkowe, a także własne poprawne metody;

6) weryfikuje wynik zadania tekstowego, oceniając sensowność rozwiązania np. poprzez szacowanie, sprawdzanie wszystkich warunków zadania, ocenianie rzędu wielkości otrzymanego wyniku;

7) układa zadania i łamigłówki, rozwiązuje je; stawia nowe pytania związane z sytuacją w rozwiązującym zadaniu.

Geografia

IX. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy:

12) rozróżnia rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie) oraz wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości Polski;

13) wymienia formy ochrony przyrody w Polsce, wskazuje na mapie parki narodowe oraz podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu;

14) podaje argumenty za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego;

16) przyjmuje postawę współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego Polski.

Informatyka

IV. Rozwijanie kompetencji społecznych. Uczeń:

1) bierze udział w różnych formach współpracy, jak: programowanie w parach lub w zespole, realizacja projektów, uczestnictwo w zorganizowanej grupie uczących się, projektuje, tworzy i prezentuje efekty wspólnej pracy;

Technika

VI. Przyjmowanie postawy proekologicznej.

1) Przyjmowanie postawy odpowiedzialności za współczesny i przyszły stan środowiska.

2) Kształtowanie umiejętności segregowania i wtórnego wykorzystania odpadów znajdujących się w najbliższym otoczeniu.

3) Eko-technologie pomocne w ochronie środowiska.

Edukacja dla bezpieczeństwa

IV. Edukacja zdrowotna. Zdrowie w wymiarze indywidualnym oraz zbiorowym. Uczeń:

3) omawia krótkoterminowe i długoterminowe konsekwencje zachowań sprzyjających (prozdrowotnych) i zagrażających zdrowiu;

4) dobiera i demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla

zdrowia i bezpieczeństwa (odmowa, zachowania asertywne, negocjowanie);

6) ocenia własne zachowania związane ze zdrowiem, ustala indywidualny plan działania na rzecz własnego zdrowia;

7) ustala, co sam może zrobić, aby tworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia (ochrona środowiska przyrodniczego, wsparcie społeczne, komunikacja interpersonalna, współpraca osób, instytucji i organizacji na rzecz zdrowia itp.).

Wychowanie do życia w rodzinie

5) potrafi komunikować swoje uczucia i budować prawidłowe relacje rodzinne;

6) wie, jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne; potrafi wymienić za co i w jaki sposób można wyrazić im wdzięczność;

7) rozumie na czym polega odpowiedzialność wszystkich członków za atmosferę panującą w rodzinie; wie jak komunikować uczucia, wyrażać pamięć, składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, imienin, urodzin, Dni Matki, Ojca, Babci i Dziadka, być uprzejmym i czynnym każdego dnia;

10) przyswaja wartości i tradycje ważne w rodzinie, w tym wspólne świętowanie, organizacja i przeżywanie wolnego czasu;

Las mieszany w okolicach Żłoczewa, fot. Wiesława Chlebowska

Scenariusz: Biologia

Las mieszany – czy robi zamieszanie w Twojej głowie?

Portret lasu – odzwierciedlenie różnorodności biologicznej

W tym scenariuszu podyskutujmy. Bo on nie ma być instrukcją, ma być inspiracją i zachętą. Ma generować Twoje pomysły w miejscu, gdzie mogą być zrealizowane te zajęcia. Konieczna jest wyprawa do lasu mieszanego. Wskazane umówienie spotkania z leśnikiem.

Jakim hasłem zachęcisz swoich uczniów do zainteresowania się zagadnieniem? Czyli jak zaprojektować temat zajęć?

Temat: Portret lasu mieszanego – postaw pytania do wykonania!

Taka propozycja tematu ma zmotywować uczniów do spojrzenia na las z kilku punktów widzenia.

Czy podstawa programowa tego wymaga?

Przedmiot: Biologia

Wymagania podstawy programowej:

VIII. Zagrożenia różnorodności biologicznej. Uczeń:

- 1) przedstawia istotę różnorodności biologicznej;
- 2) podaje przykłady gospodarczego użytkowania ekosystemów;
- 3) analizuje wpływ człowieka na różnorodność biologiczną;

Co będzie wskazywało, że uczeń osiągnął rezultaty, które zaplanowałeś/aś?

Cele (forma operacyjna)

Po zakończonych zajęciach uczeń będzie potrafił:

- Przedstawić istotę różnorodności biologicznej na podstawie obserwacji w lesie mieszanym
- Policzyć gatunki i liczbę osobników na wyznaczonej powierzchni w lesie mieszanym
- Określić przynajmniej 4 przykłady korzyści jakie człowiek może czerpać z lasu
- Wskazać po przynajmniej jednym przykładzie wpływu ze swego poziomu, poziomu gminy i rządu na różnorodność biologiczną.

Jaka myśl pedagogiczna będzie przyświecała budowaniu koncepcji zajęć?

Strategia edukacyjna:

Podczas tych zajęć kluczowe jest dokonanie obserwacji bezpośrednio w lesie i analizowanie uwarunkowań w kontekście rozumienia znaczenia różnorodności biologicznej - PPKO. Wykonanie obserwacji, współpraca w grupach (grupa nie większa niż 4 uczniów), poszukiwanie informacji wpisuje się w kształtowanie kompetencji kluczowych. Uczenie się na przykładzie

z najbliższego otoczenia pozwala kreatywnie wykorzystywać region jako naturalną pracownię przedmiotową. Jeżeli będzie taka możliwość, na tę lekcję można zaprosić leśnika lub przedstawiciela Dyrekcji Parków Krajobrazowych, których uczniowie będą mogli wykorzystać jako źródło informacji.

Jaki rodzaj metod wybierzesz, aby było interesująco i zostały osiągnięte założone cele?

Metody i formy pracy:

Uczniowie będą uczyć się samodzielnie z arkuszem obserwacji, materiałem źródłowym i możliwością korzystania z wiedzy nauczyciela, innych kolegów i ewentualnie zaproszonego eksperta.

Zatem zastosowane metody to: obserwacja kierowana, dyskusja, elementy analizy przypadku i praca z tekstem.

Praca w max. 4 osobowych grupach z tym samym zadaniem w innych miejscach w terenie. Grupy pracują samodzielnie.

Jak zaplanujesz czas w warunkach jakie możesz mieć na te zajęcia w swojej szkole?

Czas realizacji zajęć:

Czynności wstępne - 5-7 minut

Praca z arkuszem obserwacji - 27-30 minut

Czynności podsumowujące i ewaluacja - 10 minut

Łącznie – 45 minut

Jak krok po kroku może wyglądać Twoja lekcja i jakie mogą być odstępstwa?

Przebieg zajęć:

Uczniowie zbierają się w jednym miejscu. Nauczyciel przedstawia temat zajęć - **Portret lasu mieszanego – postaw pytania do wykonania!** jednocześnie wskazując, że ten portret będzie zupełnie inny niż rozumiany tradycyjnie. Dlatego potrzebne jest dokładne poznanie detali składających się na ten las i ich roli w przyrodzie. W wykonaniu tego portretu potrzebne będzie przeprowadzenie badań i zgromadzenie informacji potrzebnych do ocenienia ich znaczenia dla zachowania bioróżnorodności. Bo ten portret ma odzwierciedlać znaczenie różnorodności w przyrodzie, na przykładzie lasu. Następnie nauczyciel informuje uczniów o konieczności podzie-

lenia się na max. 4 osobowe grupy, odebranie od niego materiałów do pracy i samodzielne wykonanie zadań.

Uczniowie dobierają się w grupy. Jeżeli jest z tym problem, nauczyciel zarządza losowanie grup. Każda grupa pobiera materiały: Załącznik 1, Załącznik 2, taśmę mierniczą lub centymetr krawiecki, sznurek i twardą podkładkę do notowania. Zapoznaje się z otrzymanym materiałem i poleceniami do wykonania obserwacji. Przeprowadza obserwacje i notuje ich rezultaty. Zdobywa dodatkową wiedzę, jeżeli jest potrzebna do wykonania zadania. Po zakończeniu pracy, grupa wraca w wyznaczone miejsce.

Nauczyciel proponuje poszczególnym grupom losowanie pytań do analizy **portretu** bioróżnorodności lasu.

1. Przedstaw istotę różnorodności biologicznej na podstawie obserwacji w lesie mieszanym - z jakich poziomów będziesz ją oceniał?

2. Ustal, ile gatunków i ile osobników poszczególnych gatunków występuje na wyznaczonej powierzchni lasu?
3. Określcie przynajmniej 4 przykłady korzyści jakie człowiek może czerpać z lasu, w którym jesteście.
4. Co możecie zrobić Wy, co władze Waszej gminy, a co władze rządowe, aby zachować różnorodność biologiczną lasu?

Jeżeli grup jest więcej, to po dwie grupy prezentują odpowiedzi na jedno pytanie. Dlatego ważne jest posiadanie dwu kompletów pytań do losowania. Podczas udzielania odpowiedzi na pytania 1,3 i 4 nauczyciel prosi pozostałe grupy o informację zwrotną dotyczącą ich poprawności. W przypadku propozycji uczniów dotyczących zastosowania innego, również dobrego, sposobu prezentowania rezultatów

można zaakceptować proponowane rozwiązanie.

Na zakończenie nauczyciel opiekun prosi uczniów o uwagi, jakie mają jeszcze po odbytych zajęciach. Nauczyciel opiekun na bieżąco udziela informacji zwrotnej dotyczącej zgłoszonych uwag.

Jak się upewnisz o osiągniętych celach i o problemach do rozwiązania w przyszłych podobnych okolicznościach?

Ewaluacja. Rekapitulacja. Podsumowanie.

Ostatnie 10 minut mają dostarczyć nauczycielowi opiekującemu się grupą takich informacji. Problemy wychowawcze, jeżeli jest to możliwe, rozwiązywane są na bieżąco. Problemy związane z edukacją przedmiotową, jeżeli wśród opiekunów nie ma nauczyciela biologii, nauczyciel opiekun

notuje i przekazuje nauczycielowi biologii po powrocie do szkoły.

W podsumowaniu nauczyciel opiekun prosi o zabezpieczenie wszystkich materiałów i zabranie ich do szkoły na kolejną lekcję biologii.

Co będzie potrzebne do osiągnięcia celów i zapewnienia atrakcyjności zajęć?

Materiały i środki dydaktyczne:

- Załącznik 1. **Różnorodność biologiczna - co to jest ?** - tyle ile grup
- Załącznik 2. **Różnorodność biologiczna w naszym lesie mieszanym - zbadaj i oceń swoją wiedzę.** - tyle ile grup
- Taśma miernicza lub centymetr krawiecki dla każdej grupy
- Sznupek ok 4-5 metrów dla jednej grupy x ilość grup
- Sztywna podkładka – tyle, ile grup
- Alternatywnie - leśnik lub przedstawiciel RDPK w Łodzi jako źródło informacji
- Wybrane miejsce w lesie mieszanym w okolicy szkoły

Jeśli zechcesz - skorzystaj lub opracuj samodzielnie:

Załączniki

1. Różnorodność biologiczna, co to jest ?
2. Różnorodność biologiczna w naszym lesie mieszanym - zbadaj i oceń swoją wiedzę.
3. Pytania ewaluacyjne

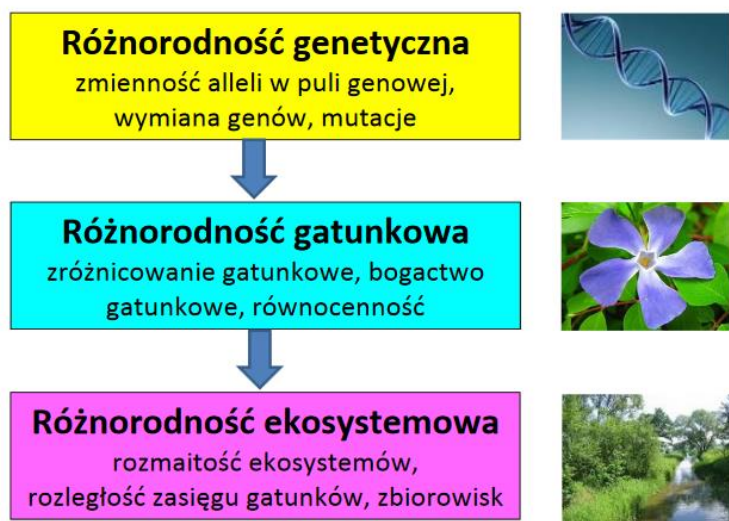
Różnorodność biologiczna - co to jest ?

Naukowcy poznali i opisali niespełna dwa miliony gatunków roślin i zwierząt, podczas gdy na Ziemi żyje przypuszczalnie około dziesięć milionów. Wynika z tego, że co najmniej 80% z nich nie ma nawet nazwy. Te liczby pokazują jak wygląda różnorodność biologiczna, czyli mnogość i różnorodność form, jakie może przybierać ożywiona materia.

Zróżnicowanie form organizmów żywych wynika z ich przystosowania się do środowiska przyrodniczego, w którym żyją. Przekazywanie cech kolejnym pokoleniom zapewnia przetrwanie gatunków. Dzięki nieustającej ewolucji możemy podziwiać bogactwo odmian i form. W procesie ewolucji przyroda wytwarza różnorodność i ją podtrzymuje. Natomiast ciągłe wykształcanie się osobników o nowych cechach i ich nowych kombinacjach zwiększa prawdopodobieństwo przetrwania gatunków w przypadku kolejnych zmian w środowisku.

Różnorodność biologiczna jest więc szczególną wartością całej żywej przyrody. Można ją określić jako różnorodność form życia wraz z całą ich zmiennością na poziomie mikroskopowym, jak i makroskopowym. Według definicji przyjętej przez Konwencję o różnorodności biologicznej, różnorodność gatunkowa oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi, m.in. w ekosystemach lądowych, morskich czy słodkowodnych, jak też w zespołach ekologicznych, których organizmy te są częścią.

Poziomy i miary bioróżnorodności:

Sienkiewicz 2010

Dotyczy ona różnorodności w obrębie gatunku (różnorodność genetyczna), pomiędzy gatunkami oraz różnorodności ekosystemów. Bioróżnorodność jest często stosowanym określeniem dla sumy gatunków lub ekosystemów analizowanych lub porównywanych obszarów.

Integralnym elementem środowiska przyrodniczego są **lasy**, które winny być użytkowane w sposób racjonalny i zrównoważony, by zapewnić ich trwałość i wielofunkcyjność dla przyszłych pokoleń. Lasy pełnią szereg funkcji ekologicznych, m.in. poprzez zapewnienie stabi-

zacji o biegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją, kształtowanie klimatu globalnego i lokalnego, a także tworzenie warunków do zachowania potencjału biologicznego wielkiej liczby gatunków, ekosystemów i wartości genetycznych organizmów. Lasy pełnią ważne funkcje produkcyjne, dostarczając drewno, a także owoce, zioła i grzyby. Pełnią także istotne funkcje społeczne.

Na terenach leśnych kluczowe znaczenie dla utrzymania różnorodności biologicznej mają:

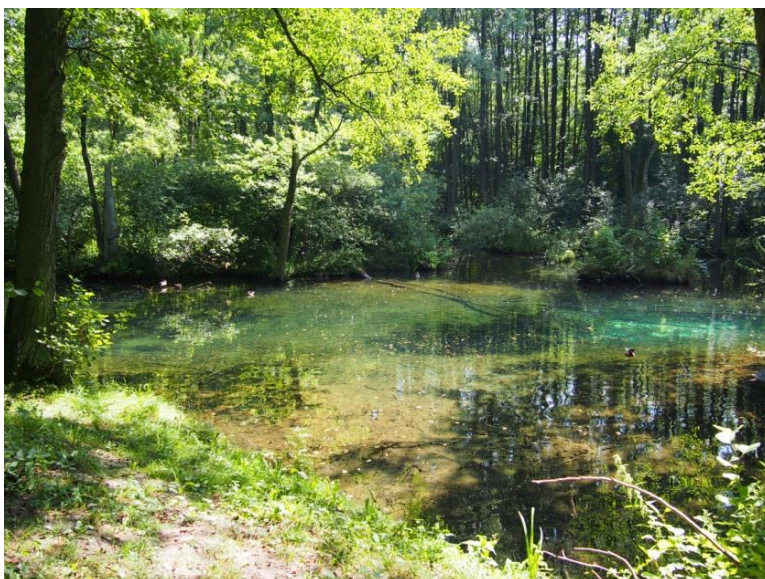
- spróchniałe drzewa i powalone pnie (martwe drewno),
- starodrzewy,
- torfowiska i polany śródleśne.

Zróżnicowanie geomorfologiczne i powstałe warunki środowiska, odzwierciedlone są poprzez różnorodność siedlisk przyrodniczych, które wykształciły się w granicach województwa łódzkiego. Potencjał przyrodniczy regionu został stłumiony przez wieloletnią działalność człowieka (melioracyjną, przemysłową, rolniczą, górniczą oraz urbanizację), która znacznie ograniczyła zasięg naturalnych ekosystemów.

Tereny leśne zajmują obecnie zaledwie około 21 % powierzchni województwa łódzkiego, co plasuje je na ostatnim miejscu w skali kraju.

Na terenie województwa łódzkiego znajduje się 89 rezerwatów przyrody, wśród których najliczniej reprezentowane są rezerwaty leśne (68), a następnie florystyczne (9), torfowiskowe (6), krajobrazowe (2), oraz faunistyczny, geologiczny, wodny i stonoroślowy.

Źródło: http://www.gios.gov.pl/stansrodowiska/gios/pokaz_artikul/pl/front/raport_regionalny/lodzkie

Źródła Pilicy, fot. Ewa Ruszkowska

Załącznik 2.

Różnorodność biologiczna w naszym lesie mieszanym - zbadaj i oceń swoją wiedzę.

Przy pomocy taśmy mierniczej lub centymetra krawieckiego i sznurka wyznaczcie w lesie powierzchnię 1 m² tak, aby znalazło się na niej chociaż jedno drzewo. Zapiszcie wymiary wyznaczonego pola.

Policzcie wszystkie gatunki roślin i zwierząt znajdujące się na tej powierzchni - zapiszcie ich liczbę.

Rośliny	Zwierzęta
---------------	-----------------

Zapiszcie nazwy gatunków, które znacie lub potraficie zdobyć informacje o ich nazwach.

Rośliny:

Zwierzęta:

Na podstawie wiedzy zdobytej w wyniku analizy Załącznika 1. i obserwacji lasu, odpowiedzcie na pytanie, czy w lesie, w którym jesteście dostrzegacie elementy mające kluczowe znaczenie dla utrzymania różnorodności biologicznej. Analizujcie teren na odległość sięgającego wzroku. Które to są elementy i ile ich widzicie? Zanotujcie.

Na podstawie obserwacji lasu odpowiedzcie, jakie korzyści może czerpać człowiek z lasu, w którym jesteście? Zapiszcie je.

Co możecie zrobić Wy, co władze Waszej gminy, a co władze rządowe, aby zachować różnorodność biologiczną lasu, a czego wymienione podmioty robić nie powinny? Zapiszcie.

Zabierzcie arkusz do szkoły na lekcję biologii. Kto w grupie ma aparat fotograficzny, niech zrobi zdjęcia.

Załącznik 3.

Pytania ewaluacyjne

1. Przedstaw istotę różnorodności biologicznej na podstawie obserwacji w lesie mieszanym – z jakich poziomów będziesz ją oceniał?
2. Ile gatunków i jaką liczbę osobników poszczególnych gatunków na wyznaczonej powierzchni w lesie ustaliliście?
3. Określcie przynajmniej 4 przykłady korzyści jakie człowiek może czerpać z lasu, w którym jesteście.
4. Co możecie zrobić Wy, co władze Waszej gminy, a co władze rządowe, aby zachować różnorodność biologiczną lasu?

30 LAT WODN W SIERADZU

Chcieliśmy zmieniać historię nauczania podawczego przy tablicy, które stanowiło dominującą formą lekcji w latach 90. XX wieku

z **Teresą Sobczak**, emerytowaną konsultantką, kierowniczką Zespołu Edukacji Wczesnoszkolnej rozmawia **Ewa Ruszkowska**

Rok 1989 był początkiem Pani pracy z dorosłymi?

W roku 1989 staliśmy się samodzielną placówką, ale konsultanci i zespoły doradców pracowały już wcześniej w Ośrodku Doskonalenia Kadr Oświatowych, będącym filią łódzkiego Oddziału Doskonalenia Nauczycieli. Po powołaniu WOM w Sieradzu pełniłam funkcję konsultanta, miałam pod swoją opieką zespół 9 nauczycieli doradców nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego.

Od początku istnienia Ośrodka nasza praca była planowana zespołowo. Dbaliśmy o to, by każda szkoła, każdy początkujący nauczyciel miał kontakt z nauczycielem doradcą. Zajmowaliśmy się formami pracy dydaktycznej, podnoszeniem efektywności tej pracy, stopniami specjalizacji zawodowej, a przede wszystkim organizacją form doskonalenia. Organizując konferencje metodyczne – przedmiotowe, kursy i warsztaty zwracaliśmy szczególną uwagę nie tylko na wiedzę, ale na możliwości wykorzystania zdobytych przez nauczycieli umiejętności w praktyce szkolnej. Jako konsultant towarzyszyłam wielu nauczycielom w zdobywaniu stopni specjalizacji zawodowej – spośród wszystkich nauczycieli w Sieradzu, nauczycielki nauczania początkowego miały największą ilość stopni specjalizacji zawodowej. Poza tym zatwierdzałam plany pracy doradców metodycznych, prowadziłam obserwacje ich

pracy w miejscu zatrudnienia i w czasie pełnienia czynności doradczych. Na spotkaniach zespołu omawiane były zagadnienia dotyczące rozwoju zawodowego nauczyciela doradcy (najczęściej nauczyciele uczestniczyli w konferencjach krajowych i okręgowych oraz kończyli studia podyplomowe), trudności i satysfakcje w pracy z nauczycielami, wykorzystanie zdobytej wiedzy w kolejnych działaniach. Nauczyciele doradcy korzystali ze zdobytego doświadczenia i osiągnięć w pracy z nauczycielami, opracowując testy i konspekty zajęć, zwracając szczególną uwagę na świadome i celowe wykorzystanie tematów, celów i form pracy, służących rozwojowi uczniów.

Jak bogaty materialnie był Wasz warsztat pracy?

Papier był... towarem deficytowym. Do dyspozycji była maszyna do pisania. Każdy samodzielnie organizował swój warsztat pracy. Korzystaliśmy z zasobów biblioteki pedagogicznej oraz bibliotek uniwersyteckich w Łodzi i w Warszawie. Wymienialiśmy się materiałami zdobytymi na konferencjach.

Współpraca z ośrodkami uniwersyteckimi była więc wsparciem?

Inspiracja płynęła nie tylko od Profesora Ryszarda Więckowskiego z Uniwersytetu Warszawskiego i Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, u którego zdobywałam doświadczenie w opracowywa-

niu standardów i prowadzeniu egzaminów na trzeci stopień specjalizacji zawodowej, z którym pisaliśmy programy kształcenia i doskonalenia nauczycieli, czy Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie korzystaliśmy z książek, czasopism czy filmów. O współpracy można wspomnieć w szerszym kontekście. Wszystkie Ośrodki współpracowały ze sobą. Wymieniano się doświadczeniami. Kuratorium oświaty zapraszało konsultantów z wykładami dla swoich pracowników, a współpraca z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi dotyczyła pozyskiwania wyspecjalizowanej kadry, która prowadziła w Ośrodku zajęcia na kursach, np. z terapii pedagogicznej. Każdy konsultant pozyskiwał też, spośród lokalnych przedsiębiorców, sponsorów nagród dla uczniów uczestniczących w konkursach.

Jakie konkursy organizowała Pani dla uczniów?

Mogę z dumą powiedzieć, iż pierwsi w Polsce organizowaliśmy konkursy przedmiotowe z języka polskiego i matematyki dla uczniów klas III szkół podstawowych. Zależało nam na tym, by promować wartość edukacji, by dzieci wzmacniały się emocjonalnie, a rodzice mogli być z nich dumni. Od strony organizacyjnej wyglądało to tak: Po wspólnych ustaleniach zespół doradców przygotowywał nauczycieli do konkursów, omawiając wymagania, natomiast po przeprowadzonym konkursie konsultant i doradcy omawiali, w czasie specjalnie zorganizowanej konferencji, wyniki z nauczycielami, określając wnioski do dalszej pracy.

Skoro wspominałyśmy o tym, co robiliśmy jako pierwsi, to chcę jeszcze powiedzieć o organizacji Zielonych Szkół. Bo właśnie jako pierwsi przygotowywaliśmy nauczycieli do prowadzenia Zielonych Szkół, organi-

zując kursy i warsztaty metodyczne. Jak przystało na Zieloną Szkołę, wyjazdowe. Zajęcia prowadzone były w Załęczu Małym lub Kościerzynie, ośrodkach szkoleniowych z którymi współpracowałam. Przygotowani merytorycznie nauczyciele, wyposażeni w opracowane wspólnie materiały, byli organizatorami pierwszych w Polsce Zielonych Szkół dla uczniów.

W bieżącym roku obchodzimy jubileusz 30-lecia istnienia Ośrodka. Co chciałaby Pani powiedzieć z tej okazji naszym czytelnikom?

Angażując się w doskonalenie nauczycieli, chcieliśmy zmieniać historię nauczania podawczego przy tablicy, które stanowiło dominującą formą lekcji w latach 90. XX wieku. Inspirowaliśmy. Mam takie poczucie, że nie zdążyłam tego wszystkiego wprowadzić.... Czytelnikom, nauczycielom życzę, by tak jak ja, chcieli ciągle więcej i więcej. Więcej wiedzy, więcej skuteczności, więcej osobistej satysfakcji. By zawsze pamiętali o dziecku, a ich zaangażowanie w pracę było doceniane.

Dziękuję za rozmowę!

Teresa Sobczak i Ewa Ruszkowska

Fot. Józef Lewkowicz

Powołanie Ośrodka

Z archiwum WODN w Sieradzu - akt założycielski

ZARZĄDZENIE nr 26

WOJEWODY SIERADZKIEGO

z dnia 19 sierpnia 1989 r.

w sprawie utworzenia Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Sieradzu.

Na podstawie § 1, pkt 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1984 r. w sprawie określenia uprawnień, które realizują terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej /Dz.U. Nr 25, poz. 128/, § 5 ust. 1 zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 stycznia 1989 roku w sprawie systemu doskonalenia zawodowego nauczycieli i wychowawców oraz w sprawie zmiany zakresu działania i nazwy Instytutu Kształcenia Nauczycieli im. Władysława Spasowskiego w Warszawie /Dz.Urz. MEN Nr 1 z 27 lutego 1989 r. poz. 5, p. 1 i 2/ zarządza się, co następuje:

§ 1.

Tworzy się z dniem 1 września 1989 roku Wojewódzki Ośrodek Metodyczny zwany dalej "Ośrodkiem".

§ 2.

Siedzibą "Ośrodka" jest m. Sieradz, a terenem działania województwo sieradzkie.

§ 3.

Do zadań "Ośrodka" należy:

1. Organizowanie doradztwa pedagogicznego i metodycznego oraz samokształcenia kierowanego nauczycieli,
2. Diagnostowanie potrzeb dotyczących okresowego doskonalenia nauczycieli,
3. Organizowanie i prowadzenie – przy współpracy centrum i jego oddziałami oraz szkołami wyższymi – działalności dydaktycznej w doskonaleniu nauczycieli,
4. Współpracowanie z centrum i jego oddziałami w realizacji procesu uzyskiwania przez nauczycieli stopni specjalizacji zawodowej,
5. Badanie wyników nauczania i wychowania oraz opracowywanie dla potrzeb własnych i Kuratorium Oświaty i Wychowania analiz i ocen poziomu pracy nauczycieli,
6. Inicjowanie i upowszechnianie nowatorstwa pedagogicznego oraz sprawowanie opieki nad eksperymentami pedagogicznymi prowadzonymi w szkołach,
7. Propagowanie i wdrażanie do praktyki szkolnej nowych metod, technik i środków kształcenia wynikających z osiągnięć nauki i techniki,
8. Współudział w organizowaniu i prowadzeniu konkursów i olimpiad przedmiotowych, egzaminów wstępnych do szkół ponadpodstawowych i egzaminów dojrzałości,
9. Opracowywanie i upowszechnianie pomocniczych materiałów metodycznych,
10. Współpraca z pedagogiczną biblioteką województwa, wojewódzką poradnią wychowawczo-zawodową, wojewódzką pracownią dydaktyczno-techniczną i wojewódzką radą postępu pedagogicznego.

§ 4.
"Ośrodek" jako państwowa jednostka organizacyjna realizująca zadania wymienione w § 3 jest dysponentem kredytów III stopnia finansowanym z budżetu wojewódzkiego z działu "79" - oświata i wychowanie.

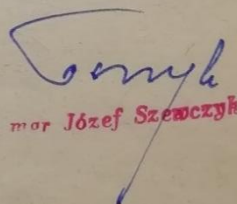
§ 5.
Szczegółowy zakres działania "Ośrodka" określa statut organizacyjny stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 6.
Fundusz wynagrodzeń "Ośrodka" określają roczne plany finansowe zatwierdzone przez Kuratora Oświaty i Wychowania.

§ 7.
Bezpośredni nadzór nad działalnością "Ośrodka" sprawuje Kurator Oświaty i Wychowania.

§ 8.
Wykonanie zarządzenia powierza się Kuratorowi Oświaty i Wychowania.

§ 9.
Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania, z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1989 roku.

mer Józef Szewczyk

Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Sieradzu powstał 1 września 1989 r. Jego nazwa i struktura kilkakrotnie ulegała zmianom. WODN działa na obszarze siedmiu powiatów: sieradzkiego, łaskiego, pajęczańskiego, poddębickiego, wieluńskiego, wierszowskiego i zduńskowolskiego.

Organem prowadzącym jest Samorząd Województwa Łódzkiego. Celem działalności Ośrodka jest wspomaganie jakości pracy szkół oraz wspieranie nauczycieli w pracy dydaktyczno -

wychowawczej. Działania podejmowane przez Ośrodek umożliwiają nauczycielom doskonalenie i zdobywanie nowych kompetencji zawodowych, wymianę doświadczeń pedagogicznych, inspirują do twórczych poszukiwań oraz przyczyniają się do rozwoju placówek oświatowych. Corocznie przygotowywana oferta szkoleniowa WODN w Sieradzu uwzględnia potrzeby edukacyjne nauczycieli oraz priorytety wynikające z kierunków realizacji polityki oświatowej państwa.

Zmiany w nazewnictwie

- 1989 Powstanie Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego
- 1997 Przekształcenie się w Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Edukacji Informatycznej
- 1999 Centrum przekształca się w Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
- 2003 Powołany zostaje Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Dyrektorzy

- 1989 – 1992 Wanda Aleksandrowicz
- 1992 – 2012 Jadwiga Wysocka
- 2012 – 2017 Ilona Lewandowska
- 2017– do dnia dzisiejszego Olgierd Neyman

Wicedyrektorzy

- 1989 – 1996 Jan Juszczyk
- 1996 – 2001 Marek Durda
- 1997 – 2003 Jadwiga Maciejewska
- 2004 – 2012 Ilona Lewandowska
- 2012 – 2017 Ewa Ruszkowska
- 2017 – do dnia dzisiejszego Ewa Marciniak
- Kulka

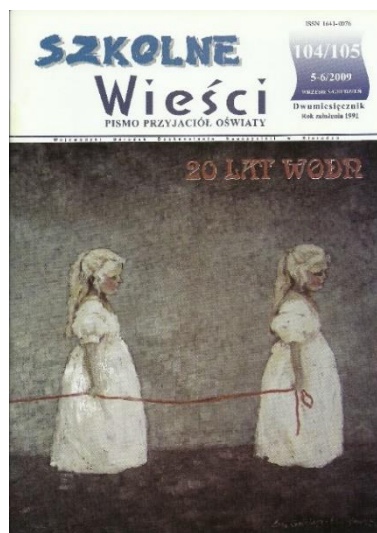
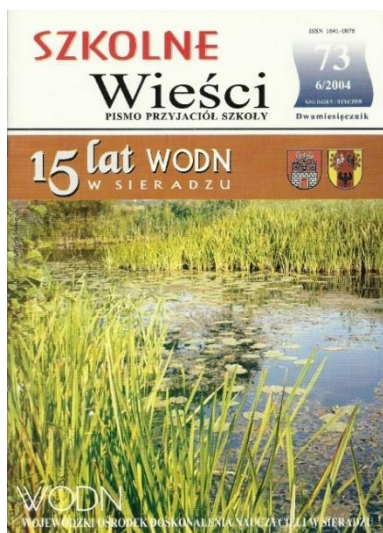
Fotorelacja z lat 2010 - 2019

Wydarzenia na przestrzeni 10 lat (od jubileuszu 20-lecia) w wyborze:

W latach 1991 – 2010 był wydawany dwumiesięcznik Szkolne Wieści

Pierwszy i ostatni numer Szkolnych Wieści

Numery jubileuszowe Szkolnych Wieści

2011

V Festiwal Gazetek Szkolnych

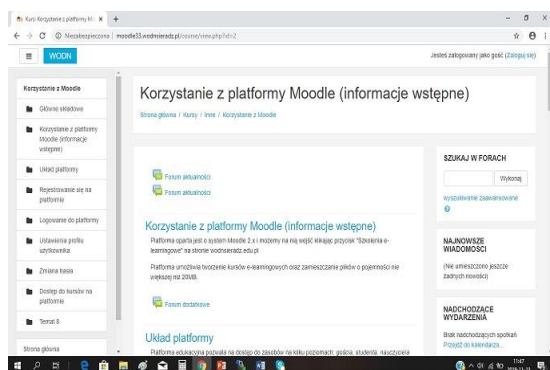
2012

zmiana siedziby, z ulicy Tuwima 2 na ulicę 3 Maja 7

2013

Uruchomienie szkoleń e-learningowych na Platformie Moodle

2014

Utworzenie Oddziału WODN w Wieluniu, przy ul. Piłsudskiego 6

2015

konferencja z dr. Peterem Schmidtem, osobą z Zespołem Aspergera, naukowcem, autorem książek dostępnych na kiermaszu wydawnictwa Fraszka Edukacyjna

2016

Konferencja *Jak sprawić, by uczniowie czytali* - głównym prelegentem był dr Michał Zając z Uniwersytetu Warszawskiego, wydarzeniu towarzyszył kiermasz książek Wydawnictwa Literatura

2017

Warsztaty - premiera pokazu Innowacyjnego Fantoma Szkoleniowego Obrazującego Atak Epilepsji.

Konferencja z dominikaninem o. Pawłem Guzyńskim - O meandrach języka religijnego.

2018

konferencja *Wyjątkowość ucznia a kreowanie jego sukcesu w ujęciu neurodydaktyki* i wyjątkowy wykładowca dr Marek Kaczmarzyk

Seminarium z prof. Andrzejem Blikle – promotorem turkusowej samoorganizacji wg. Frederica Laloux

2019

Warsztaty *Domowe laboratorium, czyli doświadczenia przyrodnicze* w domu, szkole i w przedszkolu w WODN w Sieradzu

Warsztaty *Doświadczenia z fizyki* dla najmłodszych w Oddziale w Wieluniu

Więcej informacji, relacji i zdjęć na stronie www.wodnsieradz.edu.pl w dziale Wydarzyło się. Zdjęcia wykorzystane w fotorelacji pochodzą z zasobów pracowników Ośrodka i strony www

NA DŁUGIEJ PRZERWIE, CZYLI ROZMOWY W TŁOKU

Rozmawiają Dorota Błaszczuk i Agata Janiak - matki dzieci nazywanych przez szkołę "trudnymi", a także nauczycielki niewierzące w system edukacji, ale nieustannie wierzące w sens nauczania rozumianego jako relacja z uczniem i jego rodzicem

AJ: Mialiśmy porozmawiać o edukacji i potrzebie zmian w szkole, a tymczasem zderzamy się co chwilę z edukacyjną ścianą. Mój siedmioletni syn nie mógł doczekać się pójścia do szkoły. Ja też byłam ciekawa, jak teraz pracuje szkoła podstawowa, bo chodził do niej 10 lat wcześniej starszy syn. Ośłupiałam w trzecim tygodniu września, kiedy zajrzałam do e-dziennika i zobaczyłam tam 4 oceny, w tym dopuszczający za rozróżnianie czy raczej - biorąc pod uwagę wartość tej oceny - nierozróżnianie strony lewej od prawej. Cała duma ze świadomości, że moje dziecko samo nauczyło się w przeszłości czytać i liczyć, że fajnie nawiązuje relacje, że jest otwarte, zderzyła się z informacją, że syn został oceniony cyfrą 2, bo nie mógł w lustrzanym odbiciu poprawnie wskazać lewej ręki.

DB: Czego się dowiedziałas jako rodzic z tej oceny?

AJ: Mnie przede wszystkim do niczego nie jest potrzebna taka informacja - co mam zrobić teraz z tą dwójką? Przede wszystkim dotąd nie zauważyłam u niego problemów z rozróżnianiem strony lewej i prawej. Mógł się zwyczajnie pomylić, zamyślić, nie zrozumieć polecenia, ale teraz ja wiem, że czegoś nie umie, ale nie wiem, czy już się tego nauczył, wg szkolnych standardów.

DB: Czyli szkoła od samego początku rozpoczyna pomiar umiejętności i wiedzy, zamiast naturalnej diagnozy i ćwiczeń, ewentualnie wskazań dla rodzica, jak ten może wspomagać dziecko. Pomiar wyrażony cyfrową oceną w dzienniku nie daje rodzicowi żadnej wiedzy o umiejętnościach jego dziecka, a jedynie poczucie frustracji, a nierzadko winy, że o coś nie zadbał.

AJ: Od mierzenia – jak mawia neurodydaktyczka M. Żylińska – jeszcze nikt nie urosł, a ja bym chciała, żebyś urosł, nie tracąc nic z zapału, z którym poszedł do szko-

ły. Co może się nie udać, jeżeli do końca września otrzyma jeszcze kolejne, nic nie mówiące oceny. Do tej pory moje dzieci zdobywały wiedzę dla niej samej, nikt ich nie nagradzał specjalnie za to, że coś wiedzą albo umieją, ani nie karał za niepowodzenia. Szkoła to zmienia, nastawia dzieci na wynik, a nie na proces.

DB: Wesole i smutne buźki wpisane czerwonym długopisem też niewiele w tej kwestii zmieniają. Dziecko dumne albo zmęczone z powodu odrobionej pracy otrzymuje 🙄 na marginesie książki do ćwiczeń i na zasadzie lustrzanego odbicia jego własne usta układają się w podkówkę. W dodatku, nawet jeśli poprawi ćwiczenie, to czerwony znak wyrażający dezaprobatę zostaje i przypomina o porażce. A mamy dopiero pierwszy miesiąc pobytu małego człowieka w szkole. Jak go to ustawia wobec najbliższych 8 lat?

AJ: Niszczy jego zapał i przede wszystkim poczucie bezpieczeństwa, a rodzicom odbiera poczucie komfortu. Bo przecież powierzyli dziecko specjalistom, którzy mają je wyposażać w umiejętności i wiedzę potrzebną do życia społecznego, do współpracy, do poruszania się w świecie. A szkoła zaczyna mierzyć...

DB: Czy nauczyciel bez ocen jest w ogóle w stanie powiedzieć, w którym miejscu znajduje się jego uczeń i jeśli gdzieś indziej niż reszta, to musi to być powód do niepokoju? Podstawowa wiedza z zakresu rozwoju dziecka, neurodydaktyki powinna pozwolić nauczycielowi wyjaśnić rodzicom, że wszystko jest w porządku, że tempo pracy dziecka, jego „inność” to tylko indywidualna osobowość, że nie ma powodu do niepokoju i sugestii, że może już należy udać się z dzieckiem do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Archaiczność zasady, że wszyscy to samo i w tym samym czasie już dawno ją unieważniła.

AJ: Polska szkoła, moim zdaniem, cierpi na bardzo wiele chorób: poza „ocenozą” i „testożą”, jest też swego rodzaju „sztywnioza”, po prostu nie dba o relacje. Szkoła śmiertelnie poważnie traktuje wychowanie, ale sprowadza się ono do wpisywania uwag za tzw. złe zachowanie.

DB: I do wtłaczania dziecka w szkolne wyobrażenia o zachowaniu ucznia. „Kręci się w ławce”, „leży na ławce”, „bez pozwolenia wychodzi z niej”, „ostentacyjnie ziewa”, „bawi się komórką” i wiele innych, które osobiście nam, nauczycielom, „uwłaczają”, „obrażają nas”, są ewidentnie wymierzone w nasze poczucie godności!

AJ: Złosisz się, ale rozumiem, bo to wszystko przykłady z dzienniczków uczniowskich bądź e-dzienników od klasy pierwszej do maturalnej.

DB: A z drugiej strony lawinowo rośnie liczba dzieci znerwicowanych, depresyjnych, z którymi nie radzą sobie ani rodzice, ani tym bardziej szkoła.

AJ: Za relacje z dzieckiem (także kilkunościeletnim) odpowiada dorosły. Jeśli „kręcenie się w ławce” obraża dorosłego, czyli w domyśle: dojrzałego, świadomego siebie i swojej roli, to zaczynam mieć wątpliwości co do owej dorosłości. Ale myślę też, że nauczyciel gubi się w tych rolach, które ma grać. Dlatego moim zdaniem oferty szkoleniowe dla nauczycieli powinny obracać się wokół kwestii relacji nauczyciel – uczeń, a także rodzic, aby pomóc nam nauczyć się zupełnie od nowa patrzeć na ucznia.

DB: Ale muszą to być szkolenia, które dadzą najprostsze z możliwych sposobów, bez konieczności wypełniania tysięcy ankiet, robienia ewaluacji.

AJ: Nie wypowiadaj głośno tego słowa...

DB: Nauczmy się BYĆ z uczniem, BYĆ obok niego, a nie stać naprzeciwko jak policjant, który szuka winy w podejrzanym.

AJ: Trzeba przede wszystkim wiedzieć kogo mamy w klasie. Kim jest 8 - latek, kim 14-latek? Nie wolno nam ignorować ostatnich odkryć naukowych w dziedzinie neurobiologii, neurodydaktyki.

DB: I, niestety, trzeba zejść z katedry. To nie jest pokolenie, które przyzna nam z automatu status autorytetu. Można go sobie

z trudem wypracować, ale nie metodami wychowawczymi z XX wieku. Chyba, że wskresimy te najbardziej uniwersalne, jak Korczakowskie: „nie ma dzieci, są ludzie”, a pożegnamy się z Gombrowiczowskim „upupianiem”.

AJ: A tymczasem na porządku dziennym pozostaje język przemocowy – „ja mu udowodnię”, „ja mu pokażę” itd. Efekt? Produujemy niewolników, pozornie posłusznych, ale w rzeczywistości wściekłych, sfrustrowanych lub obojętnych. Ci ostatni często trafiają do nas, do szkół średnich. Niczego dobrego już od szkoły nie oczekują. Są gotowi do zaakceptowania znanych już reguł gry, nic ich nie zaskakuje, do zmian podchodzą sceptycznie. Wobec alternatywy stają się nieufni.

DB: Na pomysł odrzucenia codziennego oceniania, opresyjnego mierzenia przyrostu wiedzy, pytają: „po co to zmieniać?” Na argument, że tkwią w permanentnym stresie, odpowiadają: „w szkole to standard.” Na próbę przeniesienia na nich odpowiedzialności za własną naukę, dania im sporo wolności, reagują złością, w najlepszym wypadku nieufnością. Nie pytają po co mają się czegoś uczyć (pytania o użyteczność wiedzy szkolnej zostały skutecznie wybite z głów uczniów), a jedynie „na kiedy?”

AJ: stają się maszynkami do przetwarzania informacji. Reprodukowania ich, właściwie. Ale nauczyciele też bardzo boją się „nieoceniania”.

DB: To wygodny sposób na utrzymanie w korbach ucznia i „porządku”, ciszy w klasie. Odrzucenie tego narzędzia to konieczność zmiany swojej pozycji w sali lekcyjnej, usunięcia się z centrum, a oddanie tej przestrzeni uczniom, oddanie im samodzielności i prawa do własnego zdania.

AJ: Np. że ta czy tamta lekcja jest zła, nudna, że nie odpowiadają im metody pracy danego nauczyciela. Kto jest w stanie to udźwignąć?

DB: Ten, którego stać na głęboką refleksję na własny temat, kto nie ma kompleksów, kto dopuszcza porażkę, ten, który bada siebie i swój wpływ na uczniów. Wbrew przekonaniom to nie wiedza nauczyciela jest kluczowa, ale relacje, jakie nawiązuje z uczniami.

AJ: Relacje i wysokie wymagania to jest to, co umożliwia uczenie się.

DB: Dodajmy jeszcze tworzenie warunków do uczenia się. "Powie ci jak się tego nauczyć", "podpowiem, gdzie znaleźć informacje", "wy tłumaczę, ale nie nauczę cię – to musisz zrobić sam."

AJ: Szkolna atmosfera terroru na pewno nie sprzyja ich tworzeniu.

DB: Terror w ogóle nie sprzyja niczemu dobremu. Służy hipokryzji, budzeniu się patologicznych cech osobowości. Zmiana tego stanu rzeczy potrzebna jest od zaraz.

AJ: No to co z tym zrobić?

DB: O tym na następnej długiej przerwie.

Drodzy Czytelnicy,

pierwszy numer czasopisma kończymy fragmentem wiersza Roberta Frosta *Droga nie wybrana* w przekładzie Stanisława Barańczaka. Niech będzie inspiracją dla nas wszystkich...

*Zdarzyło mi się niegdyś ujrzeć w lesie rano
Dwie drogi; pojechałem tą mniej uczęszczaną -
Reszta wzięła się z tego, że to ja wybrałem.*

Zapraszamy do współpracy, prosimy o przysyłanie materiałów do publikacji na adres:
wchlebowska@wodnsieradz.edu.pl

Wydawca

WODN w Sieradzu
ul. 3 Maja 7
98-200 Sieradz
Tel. 43 822 36 91, 43 822 52 15

Zespół redakcyjny

Wiesława Chlebowska
Ewa Ruszkowska
dr Violetta Florkiewicz
Anna Guć
Dorota Błaszczuk
Agata Janiak
Tomasz Świniarski

Forum Edukacyjne

Elektroniczny Magazyn

WODN w Sieradzu

Czasopismo można pobrać ze strony www.wodnsieradz.edu.pl w formacie PDF

Licencja: CC BY-NC-ND 3.0 PL <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/>